

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1996

Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming are checked below.

- Coloured covers / Couverture de couleur
- Covers damaged / Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated / Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing / Le titre de couverture manque
- Coloured maps / Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black) / Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations / Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material / Relié avec d'autres documents
- Only edition available / Seule édition disponible
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin / La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure.
- Blank leaves added during restorations may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming / Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.

Additional comments / Commentaires supplémentaires: **Text in Ukrainian.**

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured pages / Pages de couleur
- Pages damaged / Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated / Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed / Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached / Pages détachées
- Showthrough / Transparence
- Quality of print varies / Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material / Comprend du matériel supplémentaire
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image / Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.
- Opposing pages with varying colouration or discolourations are filmed twice to ensure the best possible image / Les pages s'opposant ayant des colorations variables ou des décolorations sont filmées deux fois afin d'obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below /
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10x	14x	18x	22x	26x	30x
☐	☐	☐	☒	☐	☐
12x	16x	20x	24x	28x	32x

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

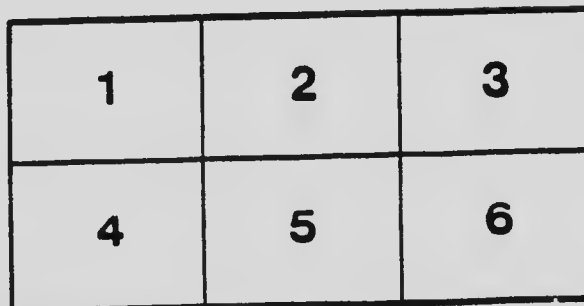
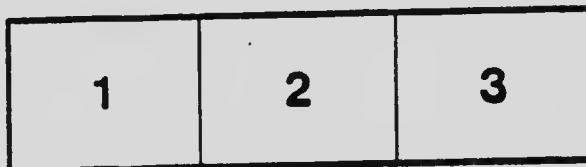
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shell contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

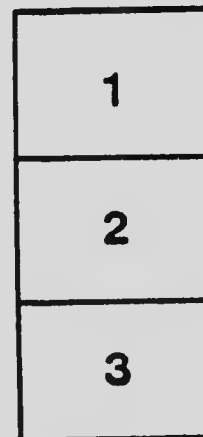
Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

APPLIED IMAGE Inc

1653 East Main Street
Rochester, New York 14609 USA
(716) 482 - 0300 - Phone
(716) 288 - 5989 - Fax

О дванадцяти таблицях

Оповідане після народних казок.

написав

ОЛЕКСА БУЛКА.

НАКЛАДОМ «РУСЬКОЇ КНИГАРНІ»
848—850 Мейн Ст. Вінніпег, Ман.

29-11

B-4

(

)

I. КУПЕЦЬ ОНИСИМ.

В однім великім місті жив давними літами славний купець Онисим враз з женою Мариною в великім спокою і гаразді. Мали вони недалеко ринку власний дім, в котрім провадили торгівлю ріжнородного товару.

Прийти було до середини кунця Онисима, то аж за очи тебе бере. Тут видиш господарські знаряди, там дитиня і забавки, тут лежать купами свої золотна, там знов прибори до писаря, тут в міхах мука, риж, там знов суха риба, і куда оком поведеш, всюди видно чистоту і найбільший порядок. Поправді сказати, великий маєток можна було начислити в тих поукладаних по лавках ріжних товарах.

Дім купця Онисима стояв на краснім приступнім місци. Три вулиці провадили до сего дому. На вулиці, що провадила з ринку, побачив ти кожної хвилі множество переходячого народа: чи то люди вертаючі з купном до дому, чи то урядники та инші пани, що по трудах своїх заняті, хотять свіжим воздухом відітхнути, чи то ремісники та рукодільники, що полишивши свої варстати та позашалювавши собі папіроски, переходять тротуаром та вимахують красними паличками, чи то вкінці жінщини прекрасно убрані з парасольками в руках, всі мусіли попри sklep і дім кунця Онисима переходити. Другою вулицею, що провадила з передмістя, приходило знов множество селянського народа, що з домовими справунками вдавав ся до міста, несучи на плечах ріжні витвори свого труда, як огородину, сир, яйця, масло, дріб, щоби все те проміняти за гроші а покупити всего, що до дому придасть ся: соли перцю, нафти і такого иншого. Трета і найкрасна вулиця вели до найбільшого і найвеличавішого в тім місті дому, до церкви святої; тисячами народу переходило туди щоденно коли на дзвіниці голос дзвонів візвав вірних на спільну молитву.

Колибудь заглянеш тутки, а ніколи не застанеш порожньої вулиці; завсігди ходять, ідуть фіри, всюди тріскіт і гуркіт такий, мов у якій великій фабриці. Не устають крики візників на переходячих людий, щоби перед кіньми уступали ся з дороги, колеса возів гуркотять по каміню, котрим ціла вулиця вилоче-

ва. Серед великого шуму і клекоту не чує чоловік другого бєсиди, хіба прийде близько і голосно коло уха крикне.

Тож і не диво, що нашому Онисимови добре вело ся. Багато переходячих поперед дїм купця, а побачать нїшєсь, написану на стїї великими буквами: «Склен мїнаних товарів купця Онисима», кождїї з цікавості вєтунуть до середни склепу, щоби переконати ся, яка справедливїсть є в христїянськїї крамїницї, і бодай щобудь купити.

Колїж хто вєтунуть до склену, то купець Онисим красєнько його привїтає, а колї хто чого не розумїє, він порадить і пояснить все як на долонї, кождому повїрить товар, хоть колї не стає грошиї, бо кождого добре знає, і кождого любить як рїдного брата. Таким способом цїнає йому шастє в хату, як то кажуть водою, грїш за кождим днем збїльшаєть ся і з дня на день, з тижня на тиждєнь купець Онисим ставав ся богатїїшим.

При тїм всїм купець Онисим продавав товари совїєно і кождому, хоч и найменшому справедливо наважнє або намїрнє. Через те весь нарїд з мїста і околицї на закушє кождї рїчї, чи то господарськїї чи яких малїх дрїбнїць, з найбїльшою охотою горнєв ся до його склену. Бо деж справедливєї ваги і справедливного лїкта неучєна жєнщина дїстала, як не у купця Онисима?

Купець Онисим і товар має добрий, а до того тацьєє все продаєть, чим другий купець!

Бувало зїїдуть ся двї жєнщинї...

— А де ви, кумо купили ту стїжку? — питає одна другу.

— У купця Онисима! — вїдповїдає занїтана.

— А де ту тонку соли?

— У купця Онисима!

О, певно жадна не скаже вам нїакше, лиш що у купця Онисима, бо купець Онисим знаний кождїї молоднїї, кождїї дївчинї і кождому мущнїї на около!

І думаєте, любї читачї, що купець Онисим зле вїїшов на тїм? О, деж там! Через справедливу вагу і мїру, через добрі товари, яких жадєн купець в цїлїм мїстї не мав, а до того через дешєву, бодай о однї рїшї пролажу, люди брали товар лишєнь у купця Онисима. В його складї було завсїгди новєє купцїв і товар пїколи не лежав нерозпроданий.

Минуло вже кїлька лїт вїд заложеня склену. Шастє розпростерло ся в цїлїм домї купця Онисима і при божїї помочи Онисим на добре розбогатив ся так, що в цїлїм вєлькїм мїстї не знаїшов би ти богатшого чоловіка.

II. ПЕТРО, СИН КУЩІ ОНЕСИМА.

Початково кущень Онесим провів свій склеп ще в малих розмірах, а тоді пращовав він там сам разом з своєю жінкою Маршиною. Але коли він казав незвичайне складовий рух збільшився і за божою допомогою дійшло до того, що вже їх двоє не могло всю працю поконтити, то прийшли на роботу молодих і випробовуваних людей до уступки. Тоді жінка Онезіма не трудилася вже продажею товарів, але зайняла ся дитин домом і кухнею та робила все, що до господи належало.

Коли минуло шість літ від заложення склепу, на семім році поблагословив їх Всевишній і осподь одним здегорним хлопчиком, котрого назвали Петриком. Досвідали вони ту свою єдину дитину, свою надію на будучність і шипували як ока в голіві, щоби маленькому Петрикови що злого не приключило ся. А коли він вже зачав ходити своїми дрібненькими піжешками і розумів тата і маму, тоді вже мав досвід до не міра, яких лиси сам хотів і що лиси йому забавило ся. Бо чого лиси йому забракло, так сейчас біжить він до мами, а мама завжди прихильна своїй дитині, нічого йому не відмовить, а дасть хоч би і з під землі.

В достатках і роскошах виростав Петрик і при старшій описі родичів пливав у добрі як пампух на маслі. А коли скінчило ся йому шість літ, записав його батько до школи.

Зачав Петрик ходити до школи. Батько з тої утіхи не жаднував грошей справити свому однаковому красну школярську одіж і закурити потрібних книжок, і паминив його що день, щоби добре учив ся. Але наміщення батька якось не дуже принадали йому до серця, а шкільна наука йому і в голіві не була. Йому лиси було на гадні, щоби де виїти і з дітьми понустувати, або де якого збитка кому зробити.

Що бувало батько покунить книжки, син сейчас підре; що справить батько красну одіж, син сейчас новатре і пообдирає не собі. І тільки з тяжкою бідою покінчив він три класи нормальної школи, а батько видячи, що з ним не порадить, велів учителеви з дальшої шкільної науки його увільнити...

Як почув наш Петрик, що батько вже увільнив його від науки в школі, то аж підскочив з радості...

— Тож то, — подумав собі — тепер погуляю з моїми товаришами!

І так було Гуляв дальше так як перед часом, коли його до школи записано.

Літа хутко біжать, з малого Петрика став ся великий Петро. Став виростати на рубком, бо вже скінчило ся йому 20 літ; був сильної постави, широких плечей, а мав здорові руки до праці. Але щож з того, коли як з малку до роботи не привик, так і тепер до неї взяти ся не хоче? Йому пахне, люби лиш де живіти, ти здібати собі товариство, піти де до шинку і залити ся ціду піч, а потім по п'яному вертати до дому і впасти де в болото, й нову красну одіж так понурити, що вже не до вищцєня...

І так з одинака Петра, з тої єдиної утіхи, стала ся загуба старим чесним родичам, котрі усю надію лиш на нього покладали, що на старі літа будуть мати при кім свої голови положити і свій маєток кому підказати.

Видячи родичі, що їх син Петро на таку залу дорогу вступив; а коли одного разу приходить п'яний і до крайности зпураний до дому, замикають його до осіного помещканя, щоби переспав ся, а самі радять ся що робити, щоби його направити.

— Вигнати би його від себе, щоби очі наші більше не бачили такого п'яницю! — говорить вона. — Але щож? Дітний більше не маємо, хтож на нашу старість дотримає нас до смерті?

— Просім його, — каже мама — може Бог дасть йому инший розум!

На другий день Петро, замкнений в осібнім помещканю, пробудив ся, була вже може десята година до полудня, і зачинає стукати до дверей та грозить на чім сніт стоїть.

Приходять родичі, відсувають двері і вступають до помещканя.

— Петрулю, сину наш любий! — припадають до него і просять: — знамятай ся, сину, пересталь таке безбожне жите провадити, наверхи ся до Господа Бога, покниь ті зл. товариства, бо щож з тебе буде? Бій ся Бога, сину, ми такий великий маєток придбали, комуж він зістане ся по нашій голові? Бо що ми запрацювали через ціле своє жите, то знаємо певно, ти за один рік або і скорше всю працю прогаїнуєш, а потому син славно-го кушця Ошечима буде мусів перевісити торбу через плече і взяти палку в руку та і шдрувати від хати до хат за жебраним хлібом! Не дай Боже, щоби так стало ся, сину, але не сумнівайсь, що jede тебе така доля, коли не навернеш ся на добру дорогу чесноти!

Слухає Петро тої бесіди і вдивляє ся своїми чорними очима в своїх родичів.

Ну, — каже, — коли вже так просите, то ви попра-
ся, лиш справте мені нову одіжку!

Утішили ся родичі Петра з такого жадања, бо і щож то
одіж?

— Зараз на вечер маєш, сину, одіж готову! — сказав бать-
ко.

Сейчас пішов до міста і згодив кравця, — щоби синови
вечер бул одіж готова. І стало ся так!

Вечером вже перебрав ся Петро, син кушця Олшенма, в но-
ву одіж, подивив ся сам на себе, чи добре пристяє, заглянув в
зеркало, чи до лиця, — виїшовши з дому, старим звичаєм ну-
стив ся іти на місто.

Коли лиш виїшов на вулицю, зараз зявило ся його това-
риство, приступили радісно до нього і просять: — Що до шинку.

— Не піду я з вами, мої товариші, вже бідує до шинку!

— каже. — Вже жадного трупку не буду пити. — Не час мені у-
статкувати ся, бо виджу сам, що вже досить того! Буду брати
ся трохи до якої роботи, бо родичі гнівають ся на мене і сам ба-
чу, що не роблю.

— А тобі що дурне до голови прийшло? — кажуть това-
рища. — Ти славного кушця-богача син, буден брав ся до пра-
ці? А тож люди не будуть з тебе сміяти ся? А тож ти не маєш і
без праці з відки жати? А тож хто розкаже тобі працювати?

— Та я вам кажу, що родичі мої! — каже Петро.

— А хіба би ти дурний був, їх послухати! — кажуть това-
риші.

Став Петро і знову думає, що йому робити...

— Правда, що ганьба працювати, але щож пораджу? Не
буду працювати то родичі готує мене від себе прогнати! —
так собі думає. — Але нехай! Завтра піду вже до роботи, а ни-
нї ще трошки забавлю ся з веселими товаришами. Сего разу
вже буду мати розум і не буду тїл ко пити, що тамтого разу; а-
ле, щоби не піти з ними до шинку — якось не випадє...

І щоби перед товаришами вкупити ся із вєтиду, вступає
в дїм проклятого шинку.

І щож думаєте, покаяв ся? Чи може уважє, аби не запи-
ти ся? Де там! Келїшок за келїшком, инкляшка за шклянкою,
так собі підмарував, що десять раз гірше упив ся як тамтих
разів а на останку що робить? Ту красну нову одіж, що допер-
ва нинї єму родичі справили і перший раз взяв на себе, скинув і
заставив жидови за горїлку а сам лишив ся лиш в камізельці!
Тодї п'яний як чотири москаї, вже майже над досвітком, зато-
чуючи ся то сюди то туди, потяг ся до дому, ледве ногами по-

илентав, на утіху своїх добрих родичів виспівуючи по дорозі гідкі плетениці, що хоч уха затикай.

Приходить до дому з галасом і криком, лізе до хати як сновίδα, падає без пам'яті і без вечірньої молитви на ліжко і хроне як скотина.

Коли почули родичі таку несподіванку, приходять до того иомешканя, світять світло і заглядають до сплячого.

— Несчастний, не дотримав слова! — аж раменами здвигли, побачивши, що їх одинак — стратив красну одіж, забув на родичів, забув на Господа Бога!

Поставали добрі родичі і радять ся, що мають з ним робити. Отець Онисим дуже посумнів...

— Я його вже не знаю за сина! — каже з великим болем серця. — Завтра ще раз справлю йому нову одіж і випроваджу його з дому. Нехай іде від мене, куди його очі понесуть, бо такий злий син не годен, щоби поперед мої очі ходив!

Як постановив, так і зробив.

Скоро Петро встав з ліжка, вже до него отець нічого не каже, лиш дає йому красну нову одіж і готівкою значний гріш.

— Иди, злий сину, в світ від мене, — каже до него — щоби тебе мої очі більше не побачили!

Петро хотів перепросити вітця, але дарма! Отець відсунувся від него.

— Досить того! — каже відходячи. — Вже моє милосердіє над тобою вичерпане, вже мене до крайности довело твоє безбожне жите! Иди, кажу тобі, щоби тебе мої очі більше не побачили!

Петро не хотів вийти, але отець зляпав його за плечі і витрутив його як найбільшого ворога з кімнати і замкнув двері на ключ.

Вийшов Петро з хати, став і думає...

— Куди мені тепер подіти ся?... — питає ся сам себе. — Пожди, піду ще раз до своїх товаришів, а вони мені порадять, де маю подіти ся!

Випростував ся як до муштри і пішов просто вулицею, щоби пошукати товариство

Знайте мої любенькі Читачі, що злих товаришів не треба довго шукати! Скоро наш Петро показав ся на вулиці, вже вони суть. Він починає о своїй пригоді оповідати, що з ним стало ся і за що його отець від себе вигнав.

— Дурний! — кажуть вони. — А деж ти підеши? Або ти з відки прийшов до них? От як маєш гроші, ходи з ними, винем

ще по одному, а потому вернеш назад до дому... Отець мусить тебе прийняти!

Став Петро на митьку і задумав ся. Нараз обертає ся до товаришів...

— Правда ваша, товариші! — каже. — Або те я який знай да? Або то мій отець не богачем — кунцем Ошесмом, котрий не має на тільки, щоби його син-однак не мав за що забавити ся зі своїми товаришами.

І не вважає Петро на гнів вітця, вступає до шинку, а за ним тьма товаришів як рій нчіл, за маткою. Всі сунуть ся до сс редкии шинку і сідають кождий коло стола, при котрім сів Петро.

Петро, знаючи, що має гріш в кишені, не жде коштів свое товариство почастувати, як то вже пераз бувало. Пють і виспівують цітуніа аж до сходу сонця: а коли Петро вже не мав грошій і став без жадного шельога і не було зацо платити дальшого почесного, — оставляє товаришів в шинку і вертає просто до дому.

Колі Петро пробудив ся і став тверезим, приходить до не го отець з набитим револьвером.

— Сину злий і невдячний! — каже до него, ставляючи йому револьвер до грудей. — Кілько рази я говорив тобі, що ти негоден того, щоби мої очі на тебе такого пиянцю дивили ся? Ще раз кажу тобі, від нинька ти вже не моїм сином!... Зчезай, злий і негідний чоловіче, з моїх очей, іди від мене в світ за очі, щоби слух за тебе загинув! Видиш той револьвер, котрий до твоїх грудей тримаю? Клену ся перед тобою, невдячку, Богом живим: коли прийдеш ще раз до мене, і то в пиянім чи тверезім стані, винаю кулю в твою невдячну грудь. Годі тобі довше опором ставати против вітця! Бувай здоров!

Бесіда та за серце стиснула і глибоко уразила Петра. Пізнавши свій блуд, розплакав ся він як мала дитина перед очима свого вітця. Аж тепер погадав собі, що зле робив до сего часу, і силував ся свого доброго вітця перепросити.

І упав на коліна перед отцем...

— Отче, — благає, — лежачи у ніг батька — даруй мені всі провини! Від нинішного дня вже поправлю ся!

— Не раз, не два ти приобіщював мені поправу! — відповідає отець. — Але щоби ти знав, що справедливі суть слова твого батька, не пращаю тобі, злий невдячний, до того часу, доки не підеш собі від мого дому в світ і через добрі діла не за служиш собі перед моїми очима на прощене. А щоби тобі довести, що злість моя непогамована, то кажу тобі: уступи ся, негідний чоловіче, з моїх очей, від нинька ти не мій син! Аж то-

гди узнаю тебе за сина, коли через добрі діла помежи людьми заслужиш собі в моїх очах на прощєне!

Петро, вислухавши бесіди вітця, поглянув ще раз милим поглядом на него. Та дерзкість вітця влізла йому в серце і здавалося йому, що грім з неба ударив в його голову.

— Отче! — кличе з розпукою в серці. — Коли я так страшно в твоїх очах провинився, зроби мені ще одну ласку! А та ласка, дай мені хліб в торбину на дорогу і поблагослови мене при відході!

— Зроблю тобі се! — відновив отець.

І пішов до пекарні, вложив в торбину бохонець хліба, а даючи йому торбину в руки, не говорив до него нічого, лиш зробив хрест святий рукою і показав двері.

Петро виїшов з хати.

III. ПЕТРО ПУСКАЄ СЯ В ДОРОГУ.

Виїшов Петро, син купця Онисима, з родинного дому, покинув своїх старих родичів, котрі так його любили і до доброго упоминали, покинув своє місто, в котрім перший раз побачив світ Божий, зріс і виховав ся. Коли виїшов за місто, ще раз оглянув ся і поглянув в родинну сторону, так як той рекрут, що покидає свою рідню і йде, куди йому командант розказує. Стигнув його жаль за серце і плакав ревніми сльозами, як мала дитина.

— Боже, — каже він — чому я мушу так скитати ся по світі? Хто-ж тепер прийде мене до себе так радо, як радо приймали мене мої родичі рідненькі?

Нараз призадумав ся... Дивні чувства овладіли ним... Він став мов збожеволілий...

— О товариші лихі і негідні! — закричав диким голосом. — То ви мене випроводили з мого родинного дому, через вас я мушу покидати своїх дорогих родичів, своїх сусідів і знайомих і своє рідне місто та забирати ся десь в далеку дорогу, сам не знаю куда! О коби за вас був і слух загинув! О, коби я вас не слухав, лиш своїх родичів, котрі мене так красно просили і научали! Може би з мене були люди!...

Виїшов він в чисте поле, розглядає ся на всі сторони, мов би зблудив з дороги, аж нараз приходить на розхідну дорогу. Тут сів на травиці, котра на роздорожу не удоптана людською ногою зеленіла ся, таї глибоко призадумав ся...

— Кудаж понесете мене тепер, мої очи? — питає сам се-

бе. — Чи туди на право жде мене щасте, а туди на ливо лиха доля, чи може противно? Га, не знаю!

Став він на ноги і думає. Але в його голові повсталала сумніш найріжшійших гадок, гей би йому поперед очі саву ся пічшиий сумрк. Стає йому перед очі рідниий дім, упімиення родичів, молоді дитинні літа, буїна і прелестна розкіш, ті ласоні, котрі заживав від своєї матери, то лихе товариство, котре тепер утопшв би в ложці води, і та пеневна будучність, котра його чекає. Не знає він того, яка його судьба; може де згнше марно без кушпка хліба межн чужими людьми, а може ті чужі люди відцуррають ся від него і не схотять прийати його до себе бодай на ложку борщу...

— Мушу десь стати на службу — думає собі — і заслужити собі, як отець казав, через добрі діла межн людьми прощєня у него! Але де-ж удам ся?... Дій ся Божа воля... нема що чекати!..

Бере торбшну з хлібом від паху, а палку в руку, повернув в одну дорогу і йде дальше.

Вітрець зі сходу повіває легенькшій, травця зеленіє на долиншій, а помежи нею розцвнтати ся ріжного рода і ріжної краскн цвітн, по котрих пчїлки угашяють ся за пожитком, за медом. Став Петро і дивить ся на ті маленькі робітшщі Божі.

— Оїі, Боже! — каже. — Яка маленька мушка, а так шильно працює, щобн мала чим в зимі пожити ся, а я такшій великшій виріє як дуб і нераз мене мій отець до роботи напощнав... і чому-ж я не подивив ся на ту мушку—робітшщю і не взяв собі з неї приміру і не зачав бути старашшнм та роботшщнм? А що найгірше, чому я не послухав моїх старих родичів, котрі так мене любили і шанували як ока в голові і все мене напощнали, покинути зле товариство?... Але пропало вже... розгнївав я свого доброго вітця і не перепрошу його вже, аж доки не заслужу собі через добрі діла на прощєне. Тепер нема що робити, лиш треба шукати місця де міг би я стати на службу і заслужити собі у яких добрих людшій на добре свідощтво і похвалу...

Так розважав він сама себе. Хвильку постоявшн та подумавши, пустив ся в дальшу дорогу. Але куда ступить, чорна минувшність і темна будучність завсїгди стають йому перед очима.

В таких гадках і думках перейшов він кілька миль, аж наконець наближив ся до одного міста.

Як лиш вступив в середину міста, зараз розглянув ся, чи не видко де дому Божого, в котрім міг би перед Господом Богом, Владітелем неба і землі, утаєним в Найсвятішшій Тайні Ев-

христії, розказати свої жаль, свою тоску, і помолити ся до Него, щоби в своїм Провидінню провадив його стежками правди і дав йому ласку лихих людей омшати.

Розглянувши ся Петро наоколо себе і дивить ся, саме перед його очима стоїть дім Божий, свята церква. Утішив ся тим дуже, так що такої утіхи його серце ще не зазнало в життю і ніхто того не бачив, щоби Петро так тішив ся домом Божим, як інші. Не зважає він на ніщо, лиш біжить просто до дверній церкви, котрі точно в той час були відчинені.

Скорє вступив в церков і побачив св. Кивот над престоті, надає перед ним на коліна, складає руки на грудях і молить ся з сльозами в очах...

— Господи Боже, Творче неба і землі! Ото я, блудний син, покинув стежки твоїх святих заповідій, а вступив межі злих безбожних людей, котрі так далеко відвели мене від Тебе, Боже, що не знаю, чи найду я недостойний в Твоїх очах ще прощення. Від дитинства до пізнішого дня олуdiv я далеко від Тебе, а сіти дїявола так мене обмотали, так повязали мої руки і ноги, моє тіло, ба і мою душу, що не знаю як з тих вязів видобути ся. Але се правда, що Ти, Господи Боже, милосердний Отець! Ти простили великі гріхи Митаревн, Марії Магдалинї і розбійникови на хресті, тож маю велику надію в Твоє велике і безконечне милосердіє, що і мені, нужденному окаянникови, подаш відручене гріхів. Милосердіє Твоє, Господи Боже, більше чим гріхи цілого світа; тому я, грішник і окаянник, котрий тут упадаю перед Тобою, Боже, яко перед Паном Царем цілого світа, прошу Тебе, дай мені ласку через Духа святого, щоби я міг з своїх гріхів через святу сповідь очистити ся, а потім, Боже, заведи мене на добру дорогу і дай мені дістати ся до добрих людей у котрих міг би я заслужити собі на прощенє у свог овітця. Ах, гримкі слова його послїдної до мене бесїди, коли вишроваджував мене з родинного дому, стоять мені перед очима і превелікий біль та жаль тише моє негідне серце! Боже милостив буди мені грішному!

Так помоливши ся, встав Петро з перед домку Христового, св. Кивота, отер хустиною свої заплакані очн, удавсь до захристії, приступив до тамошного душпастиря і просив о св. сповідь.

На просьбу Петра виїшов душпастир із захристії і засїв до сповідальниці. З побожністю приступив Петро до сповідн, визнав всі свої гріхи і обіняв поправу. Опісля підчас Служби Божої прийняв св. Причастіє очистивши свою душу, помолив ся Петро ще перед св. Кивотом, а виїшовши з церкви удав ся про

сто на ринок міста, щобши вишайти де для себе службу, котрої тепер дуже забажав.

Видко, що Господь Бог вислухав молитву Петра, бо як лиш вступив в ринок, зараз здибав його оден пан, що проходжував ся по кам'янім хіднику. Пізнати було по нїм, що то був якийсь багатїй чоловік, бо мав на собі красну нову одїж і блистячий ланцюжок від золотого годинника, що схований був в кишені від камізелки.

Звідки ти, молодче? — питає він Петра, вдивляючись, нильно в него.

— О, я з далека, прошу многоможного пана! — каже Петро.

— Але прецінь з відки? Скажи, не бїи ся!

Петро зарум'янив ся на лиці, як би яка ягода кашни.

— Прошу многоуважного пана, я з того а того міста!

— А чого ти зайшов в таку далеку сторону? — питає він Петра.

— За службою, прошу многоможного пана! — відповідає несміло Петро.

— А знаеш ти читати і писати? — питає він знов Петра.

— Та скїнчив я три класи нормальної школи — каже Петро — і умію хоч по просту, але щобудь написати і почислити.

— Може би ти пішов до мене служити? — каже пан. — Я великий купець, то може би ти у мене згодив ся до помочи в склені? Великих шкїл від тебе не вимагаю, лиш жадаю, щоби ти умів записати кожду спродану річ в торговельній книзі; а коли будеш добре справувати ся, то при тїм ще бїльше доучиш ся. Лиш уважай та слухай мене і совїсно сповняй всі обовязки, то пізїїше дістанеш від мене добрі свїдоцтва. Коли довщїй час зістанеш у мене на службі, то можеш виучити ся так, що будеш мїг їздити перше зі мною а потїм сам далеко за море за ріжними заграничними товарами, а з часом, коли будеш ошадним і дослужиш ся бїльше грошїй, то може приїти до того, що заложиш собі склен і станиш ся самодїльним купцем так як я, котрого тут перед собою бачиш. Пристанеш і хочеш у мене служити? Ну, то ходи зі мною до мого дому, а я представлю тебе своїй жєї і покажу тобі свої склен!

Вислухав Петро тої бесїди купця і сподобав ся йому то, що такий незнанїй і багатїй чоловік так красно про него говорить, і не надумуючись довго, згодив ся на слова купця і став у него на службу до помочи в склені.

Купець велїв зараз їти за собою широкою вулицею, котра провадила до його власного дому. Петро з охотою поступав за ним жвавим кроком і оба разом дійшли по хвилі до великої ка-

менщі, де було помешканє купця. Купець представив своїй жєні Петра яко нового слугу.

Жєна купця розпитала ся Петра звідки він і що він за одиш. Петро зараз на перше питанє приступив до неї, поклонив ся і поцілував у руку та на кожде питанє красенько відповідав.

— Видко, — каже купчиха до свого чоловіка — якійсь то буде послушній молодик, бо много було у нас слуг, а ще ні одиш так красно не відповідав на наші питаня як отсей. Але треба його перше випробувати, що у нього за чеснота; бо може то лишень слова у нього солоденькі, а серце гірким полином підтроене? Ну, але побачимє, що буде дальше!

Сєго розговору Петро не чув, бо купець вже був запровадив ного до склепу. В склепі вже було кількох служачих, що довшиш час на службі у купця позіставали.

Купець поставив Петра на середній склепу, показав йому, що має робити, і наказав, щоби початково всему приглядав ся зо два або три дні, яка робить ся робота в його торговлі, а дочєрва за кілька днів буде міг брати ся до такого діла.

Петро розібрав ся з одежі і поскладав свої річи в порядку, а посиливши ся не питає, щоби приглядати ся роботі, лиш бере ся сам ревно до праці. Так працював він кілька днів разом з другими робітниками.

Видить купець, що Петрови красно робота іде, аж любо дивити ся, і за кілька днів він вже лучше все уміє робити, чим другий робітник, котрий уже через кілька літ тою склеповою роботою займає ся. Ба, коли Петро кілька тижнів в склепі, вже йому ніхто в роботі не дорівнає, хоч він був наймолодший.

Так служив Петро у того купця при крамничій роботі чєрез три роки, повинував ся розказам і волі свого пана і справував ся добре і чесно. Купець навіть підкидував не раз гроші, чи не злакомить ся повий помічник на ту грошеву мамону і не переступить сємої заповіди божої, котра голосить: »Не кради«; але борони Бєже, щоби коли злий дух підмовив Петра і наклонив його до злого діла! Як постановив собі, коли прийшов перший раз до того міста і вступив до церкви, так дотримав слова обіцян ти. Коли-ж в кінці переконав ся купець, що Петро справді чоловік добрий і ретельний, віддав йому заряд цілої крамниці, віддав йому всі ключі і спустив ся на нього як на власного сина, і ніколи не було жадної хиби ані в торговлі ані в склепових рахунках. При такім поступованю минули Петрови як сказано, три роки як три дні.

По трох роках вибрав ся купець одного разу в дорогу за море за заграничними товарами, і взяв з собою Петра яко найвірнійшого свого слугу, щоби мати в дорозі поміч.

Скоро лише почув Петро ту вість, що пан хоче його взяти з собою в дорогу, і то в таку дорогу аж за море, утішився тим, що не міра, бо така подорож видала ся йому несподіванкою.

— Поправді — каже — перший раз в життю побачу чужий далекий край, побачу різні великі міста, побачу те, майже безграничне, море.

Наповнило ся його серце невисловленою радістю, і нетерпеливо очікував він тої години, в котрій мав виїхати в дорогу. А коли прийшла та хвиля і візник луснув батогом перед помещканем купця і зайхав красним возом, до котрого була занряжена пара красних коний, купець і Петро попрацали ся з домовими, посідали до воза і рушили в дорогу.

— Пане мій і добродію! — промовив радісно Петро до купця, виїхавши з міста на чисте поле. — Коли за ту велику доброту я вам відплачу ся? За ту ласку, що ви, пане дорогий, звірили ся на мене як на власного сина? Правду кажу вам, що такої несподіванки я не надіяв ся, щоби ви мене коли в таку далеку дорогу взяли. Я буду міг поглянути на далекий світ розглянути ся по чужих містах і селах, побачити безграничне море, придивити ся тим кораблям, що носять тьму людей по морських хвилях! Пане мій і добродію, такої великої утіхи я у своїм життю ще не мав!

— За твою доброту, за твою вірну службу і привязане до мого дому роблю се для тебе! — каже купець. — А коли, дорогий синку, поїдеш тепер зі мною і будеш добре справував ся, то колись другий раз я тебе лиш самого випроваджу в дорогу, щоби я сам не трудив ся.

В такій розмові хутко переміннала подорож.

Переїздили вони різні околиці, села, міста, поля і сіножаті, ліси і гори, аж накінець зайхали до портового міста над море, з відки треба їм було сідати на корабель.

Невдовзі повсідали всі до корабля. Коли прийшла година від'їзду, рушив корабель в дорогу на шире море, колибаючи ся то в ту то в иншу сторону, і пігнав рівня морем як по склі. День був красний, на небі ані хмарки, море спокійно стояло; лиш вітрець повівав з вільна і вітрила сильно гхали кораблем все дальше і дальше.

Плили вони так три добі морем, а четвертого дня десь коло полудня приплив корабель до другого борега до портового міста. На розказ капітана служба позвивала вітрила і прикріпила корабель до сухої землі. Всі подорожні, як також і купець з Петром вийшли з корабля і пішли до міста.

Не буду описувати всіх справунків, які мали купець з Петром в заморськiм мiстi. Скажу лиш коротенько, що покупували всi товари, по котрi прибули, зложили те все в порядку до пак, повернули назад до корабля i вiдiлили з поворотом до свого краю. А що дорога повела ся їм добре, то четвертого вже дня повiдали на свiй повiз, з котрим вiзник на них очiкував, i поїхали до дому.

Але привезенi зга моря товари не вистали до продажу на довго. По якiмсь часi побачив купець, що на складах у нього вже малий засiб i треба знов о новi товари постарати ся. Прикликав вiн Петра до себе...

— Петре, слуго вiрний! — каже до него. — Виджу, що треба вимагає постарати ся о новi товари, бо тих, що ми перше собі привезли, вже дуже малий запас. Тож прощу тебе, їдеш сам до того мiста, де ми були, а знаю добре, що пам'ятаеш, в котрiм мiстi ми купували. Поїдеш там, купиш потрібних товарiв i привези сюди. Торгувати с о них не потребуеш, бо я даю тобі тут все списано на паперi; дай лиш сiй папiр i грошi тому пановi, що ми перше у нього брали, а буде все добре, пам'ятати лише, коли той пан виложить всi товари на верх, то старай ся добре їх онакувати, а коли будуть пакнi готовi, разом з ними борзенько вертай до дому!

I дав Петрови в руки папiр, вичислив йому грошi, не жадував на дорогу живности, i розказав вiзникови запрягти конi, i вiдвезти його над море до пристанi. Петро з радости мало не вискочив зi скiри i не питаючи щого, скоренько убрав ся у красну одiж, грошi отриманi вiд свого пана старанно заховав, попрощав ся з домовими, сiв на новiз i поїхав в дорогу.

Їдуть вони якiсь там час i приїзджають на кiнець над море. Петро висiв з повозу i пішов до порту, а вiзник поїхав в мiстi конi i вернув до дому.

IV. ПЕРША ПРИГОДА ПЕТРА НА МОРІ.

Коли приїшла хвиля, що корабель мав рушити в дорогу морем, всi подорожнi, а було їх там множество, поздiїмали шапки i зачали молити ся. Давним звичаєм проводив молитву капiтан корабля.

— Под твою милость прибігаєм, Богородине Дiво!...

По молитвi усiв кождий на своє мiсце i пливуть дальше.

Пливуть вони один день, пливуть другий, подорож приятна, вітрець легонький зiває, вітрила вимахують ся i пхають

корабель чим раз дальше на широке море. Прийшла трета ніч, на небі місяць в новий, а безчисленні звізди красно мскраво при свічують, так, що аж любо дихати нашим подорожним; понад кораблем літають нічні морські птиці і викрикують своїми голосами. Подорожні одні співають набожні пісні, другі розмовляють про се то про те, а на конець кожній, зморенні спом, опирає ся о стіну корабля, або кладе ся на лавку і засниває твердим спом

Сплять всі подорожні і спить ся їм кождому що пишного. (А декому не спилось нічого. — Прим. скл.). Аж тут параз впадає корабельна служба до середини корабля з великим криком...

— Люди, хто в Бога вірує, ратуйте ся як хто може! Насунула ся страшна буря на море і грозить нам всім смертю!... Жде нас немнуча погібіль!

Кожній, хто лиш був на кораблі, зірвав ся на рівні поги.

— О, Ісусе, Сине Божій, помилуй нас і Ти, Мати Божа, ратуї нас! — заголосили всі.

І хоч корабельники крила розвивали, і хоч всім і силами старали ся вздержати корабель на місці, але на дармо! Страшна буря рве корабель і носить шм по воді так, мов маленькою дитиною. Що підійме його до гори, майже на найвисшу гору ви несе, так по тім напрасно кине шм у пропасть аж до дна моря і несе цілком в иншу сторону... Господь знає кулі!

Несе так оди день, несе другий, несе третій, несе четвертий, аж в кінці приносить до берега якоїсь незвісної їм землі. Тут таки, над самим берегом винесла морська хвиля корабель високо в гору, кинула шм параз у діл і викинула разом зі всіми подорожними на беріг моря, на цілком чужу, безлюдну землю.

Всі повиплазили з корабля майже без притомности, бо кождий був змучений, невиспаний, кождий мало знав, що діє ся з ним і посідали на землю. Відпочивають ожидаючи дальшого Божого помилуваня.

Сидять вони на зеленій мураві межі густими деревами над берегом моря і поглядають в далеку морську синяву, чи не найде з відки якій корабель, щоб завіз їх до якого людьми замешкалого краю, від котрих могли би довідати ся, куда їм дістати ся до своїх домів.

Але заки надійде та щаслива хвиля, коли Боже милосерде пришле їм спасене, треба їм було подумати об тім, чим будуть жити той цілий час на тім безлюднім пустім острові. Тому капітан розбитого корабля, яко господар дому, радить людям, щоб кождий пішов до внутра розбитого корабля і повиносив

ту живність, котру разом з ними і з кораблем буря викинула. Кождий радо ветунає до розбитка і виносить хто що може захопити в руки. Правда, досить навишошено, річній живности, одежі і багато иншого, що вистарчило би їм на кілька тижнів; але кілька тижнів скоренько переїде, і те все минеть ся...

— А що будемо робити потім, коли все минеть ся? — кождий сам себе питає. — Нема иншої ради, лиш мусимо здати ся на милосерде Боже, і очікувати тої хвилі, в котрій Господь нас помилує...

Сидять вони один день, сидять другий, сидять тиждень, сидять другий, і не видно ні звіздки, щоб плив якій корабель в ту сторону, до тої пустої безлюдної землі. Якжеж довго терпіти їм нужду і недостаток, як довго ждати щасливого дня, на сльовій годичин визволу? Дні борзенько минають і вже третій, ба четвертий тиждень доходить, а не являєсь до них ні одна людська душа, від котрої могли би довідати ся, де вони і в якій стороні, чи далеко віддалені від свого краю, або хоч від якої землі, замешкалої людьми.

Скінчили ся чотири тижні. Уже і пятий настає, вже мало що зістало ся в запасі живности з розбитого корабля; кождому стоїть перед очима голодова смерть. Всі ждуть Божого помилування і кождого дня горячо молять ся, коли зійде на них милосерде Боже. Уже і пятий тиждень минає, а запасу живности після обчислення капітана, котрий межн ним, як батько межн дітьми порядкує, вистає ледве на чотири дні. Кождому дрозц іде поза плечі, коли згадає о будучности. Та щож? ради нема! Але милосердне око Господа Бога, котрий своїх дігній ніколи не онускає, видить кождого, хотяй би і в найнеприступніньм місці. Так і тут; Уже туй, туй мали веї погинути з голоду, але Бог милосердний шакше зарядив.

В суботу рано приходить капітан корабля над беріг моря на прохід. Стає, думає кілька хвилини над недолею і своєю і своїх людей і глянув на широке море, котрому другого берега не було видно. І бачить він як десь далеко пливе корабель; але мало що його видно, бо лиш вітрила вимахують ся з далека немов біленькі хустинки. Стає він і дивить ся своїми великими очима: колиб міг, то одної хвилі притягнув би магнетом корабель до себе. Радість безмірна огорнула його і не втерпів довго, лиш з великим криком і з утіхою прибіг до своїх товаришів...

— Братя товариші! радуйте ся, — говорить всім, бо маємо корабель, котрий до нас приближає ся!

Кождий зірвав ся на рівні поги і вибігає над беріг моря, щоб тою радістю поділитися. Веї поставали на березі моря і очікують. Аж тут пове пенасте! Корабель плив, плив просто

до них, а коли був у віддаленню одної мити, звернув ся цілком у другу сторону.

Надошкучи наші нещасливий, що тут робити? — заго-спал майже в одні го годі цілі товпа.

Іншої ради нема, — каже — вийдіть, — один один з в с нехай лізе на високе дерево, котре над с ним берегом моря ро-сте і нехай возьме біле простирало, та тамахує ним до корабля. Може корабельна служба побачить, — що тут є люди і заверне до нас!

Не чекають — звго, дини борзо і ко о ни музична ви ді с — бі-лим простиралом на павиреше дерево, котре над саме шкним берегом моря росло і розустивили простирало, почав а цю ї сван нам вимахувати.

На шасте корабельна служба велишого корабля догляну-ла те і повернула зараз кораблем в палцямі острога. Наші роз-битки мило не позисекажували з радості, бо ми не бачили, що вже будуть могли дістати ся десь межки — поцни.

В кінци прийшов корабель до берега. Небавом з цього по-веходили довгий незлічі люди, пекло айкого бесіди не розумів. Але наші почали палцями порозумівати ся і прохати, щоб їх взяли на корабель. Корабельна старшина змилосердил ся над нещасливими розбитками і дозволила всім повсеїти до кора-бля. А коли вже веї повсеїта ці, роздувено вітрила і починили ху-ткою скорістю на широке море.

Пили вони без перерви цілий тиждень, а коли корабель прийшов до пристани, виїхали всі на беріг і пішли до міста, що-би хоч троха дістати живності.

Але що тут робити? Попробувати ніхто не умів, бо мова не-знана, чужі люди, ніхто їх не розуміє. Рада в раду, муєв кож-лий хоч на палцях порозумівати ся і годити ся на службу до різних услуг у тамтешних павів, до чого хто міг.

Так і Петро виробенв ся до одного пана і став на службу за послугача.

Який він був вірний своему першому панови кунцеви, так і тут не змінив своєї вірности. А коли той наш поміркував, що Петро щирий слуга, віддав йому заряд цілого дому...

З часом Петро научив ся тамтешної мови, так, що знав ся розмовити з кожним як би там був роджений.

І служив він так через два роки; а коли довідав ся вже до-бре де він і в яким краю, як далеко йому до рідного дому, а чув ся вже при грошах, бо через два роки складав кожний гріш до кунки, просив при кінци другого року свого пана, — щоб дав йому службове свідоцтво, бо він хоче їхати до свого дому, до своїх родичів.

— Але пощо поїдеши? — каже пан. — Чи тобі у мене зле? Чи може не люблю тебе як рідного сина? Не їдь, лиши ся дальше у мене служити! Я тобі підбільшу платню і будеш тепер у мене ігуменом у моїх добрах!

— Не хочу, прошу пана, — каже Петро — бо я лишив у дома старших родичів і вже давно їх не бачив, то мушу їх тепер відвідати.

— Коли так, — каже пан — то перечити твого наміру не буду, хочи великий жаль мені тебе; а коли ти так панер ся, то пожди, нехай панщина тобі свідоцтво, а тоді собі іїдеши!

Петро заждав хвильку, пан панисав свідоцтво і виносить зі свого помешканя.

— На, маєши, — каже — твоє свідоцтво, котре тобі певно колись у великій пригоді стане. Ось тут маєши платню за два роки своєї служби, а до того за твою вірність і щирість плачу за тебе цілу подорож, котра тебе до твого дому має коштувати!

Так скалавши, пішов пан разом з Петром до пристані і заплатив йому корабельну карточку, а даючи йому карточку у руки, зі слезамн в в очах попрацавав ся і відійшов до свого дому.

V. ДРУГА ПРИГОДА ПЕТРА НА МОРЮ.

Після обчислення корабельної служби, подорож Петра до його рідного дому мала тревати чотири тижні. Злагодив ся він в дорогу, покупив відповідні дарунки для батька і матері, справив собі красну одіж, постарав ся на цілий час о живність, щоб в дорозі голоду не теріти, і сівши на корабель, рушив з другими подорожними в далеку дорогу.

Ранок був красний, на небі ані одної хмарочки, лиш леготський вітрець повівав. Подорожні повиходили на поклад корабля і придивляли ся нильно в воду на ті морські сотворія, котрі красну грали ся по водяній плоскани.

Рибн ріжної величини увивали ся по воді, уганяючи одна за другою. Там дальше від корабля величезний кит великориб випускав отвором воду, котра мов би з сикавки високо в гору тскним пасмом витріскувала, і як той величезний будинок, розложив своє черево по верху води. Дальше показав ся величезний морський рак, котрий своїми щипцями мов двома бельками до куни стискав і менші сотворія ловив собі яко добичу. Словом, весело їхало ся нашим морякам, а корабель гнав прудкою скорістю, що виповісти годі.

Нараз оглядають ся подорожні, а за ними показала ся на
облаках маленька чорна хмара, не більша як капелюх. Такої ма
ленької хмари здавало би ся, не має чоловік чого страхати ся,
але де там! За кілька хвиль з тої маленької хмари зробила ся
велика хмара, завбільшки як будинок. Ще часочок, ще хвилька,
а хмара що раз б'ється і ширше так, що невдовзі закрило ся
ціле просторе і ясне перед хвилею небо страшною чорною мов
ніч хмарою. За маленькій часок почав падати густий дощ. І не
ветили паші подорожні оглянути ся, як зірве ся страшна мор
ська буря, страх! Навали води в гору підіймає, що аж дивно
згадати.

Переликані моряки увивають ся, тільки сил їм стане, що
би корабель від погібелі охоронити. Занутили якор в дно мо
ря і ждуть поки буря утихне; але на дармо. Навальниця бе за
навальницею, громи тріскають зв громими, що аж у ушах гуде!
Подорожні як могли так ратували ся і вкінці видать, що нема
що робити, посідали в кораблі і здали ся на волю Божу.

Аж тут знов зірве ся страшна навальниця, більша і грізній
ша від тамтих перших, як кшче кораблем в гору, майже під ст
мі облаки, а потім як жбурне ним у безмірну морську пропасть
до сквалн... і корабель розтріскав ся на дрібні кусії!

Все, що жило на кораблі, повинадало до моря і в його
глибині стало ся жертвою погібелі. Лиш один Петро, не стра
тивши притомности, хопив за дошку, що відбилася від кора
бля, і сильно її руками учепивши ся, поплив по морських хви
лях мов як мурашка.

І так раз по раз бурикаючи ся з морськими хвилями, плыв
наш Петро до самого вечера. Аж під вечер, коли буря устала,
доплив він до одного о трова, при котрого березі стояв при
приятній якнісь корабель. Один з моряків видячи з корабля,
що пливе, тримаючи ся дошки, чоловік, борзеньке всів у чай
ку і доплив до Петра, а побачивши, що він живий, взяв його з
собою в чайку і привіз до корабля.

Петро був майже без притомности, а прийнявши до себе,
опамятав ся, що знов стає в опіці цілком чужих, незнамих йо
му людей; з ними він ані розмовити ся не може, ані попросити
їх о щось, бо мова для него цілком чужа, і то така, що в своїм
життю ще подібної не чув. Повиїмав він з кишені свої свідо
цтва від давного пана і що були цілком номокли, то положив
їх відтак близько вогню в кораблі, де вони просохли. На щасте
чорнило з них не позникало.

— Богу Всевишньому дякую, — каже Петро — що хоч той
скарб заховав ся добре! Буду мати колісь з чим перед своїми

родичами показати ся, що заслугою від них прощень за давніші блудн...

Потім повикладав грошаму монету, що дістав від свого на-на. Монета була срібна і золота і вода нічого їй не пошкодила. Петро показав її корабельній старшині, котра, взявши монету в руки, могла бльшше пізнати звідки він прибув. Вони раді були би розпитати ся, що він за один, але ніхто не розумів мови, котрою він говорив.

Корабель постояв при березі острова цілу ніч. Рано, скоро сонце зійшло, повсідали всі на корабель і поплили в дальшу дорогу. З ними поплив Петро.

По кількадевній плаббі прибули вони знов до одного портового міста. Тут висіли всі з корабля, з ними також і Петро.

Але чужі люди, чужа сторона, незнайні якнісь чужацький язик, незнайні звичаї і обичаї, все те розсердило Петра і прийшов йому жах на серце. Сів таї плаче.

— Що мені почати? — плаче і думає. — Вже туй-туй мав я дістати ся до свого дому, до своїх родичів, про котрих так довгий час ані чутки не мав чи вони живуть; аж тут знов сніткаю мене таке нещасте! Господь Бог виратував мене таким чудесним способом, але що дальше піду?... Сидіти завжди тут не буду; треба якось старати ся, щоб не згинути з голоду! Бо коли Господь Бог милосердний виратував мене з такого великого нещастя, що я на малій донній морській хвилі перебрив, то і дальше на сухий землі не дасть мені згинути, хоч і між чужими людьми!

Встав відтак з того місця і йде до міста. Приходить в ринок. Місто красне і богате.

— Треба щось купити, щоб пожити ся! — думає собі.

І добуває з кишені один золотий грін і дає кунцеві, що спродавав хліб. Кунець взяв грін, подивив ся на нього таї віддав назад. Була то, бачите монета з иншої держави.

Петро взяв грін у руки і думає, що йому тепер робити. Але прийшла йому до голови добра гадка; бере він свою монету і несе до золотника. Золотник зважив золото і виплатив Петрови, що належало ся і вже бідняга Петро мав за що купити хліб та ще деши. Так посиживши ся чим Бог дав, встав з місця і ходить по місті як та заблукана овечка, що відібе ся від череди. Аж ось здібає його один пан...

Читає він Петра своєю бесідою, звідки він і що за один. Але щож? Петро нічого не розуміє, лиш добуває з кишені свої свідцтва і дає панови читати.

Взяв пан, читає і також не розуміє; але щоби переконати ся, що Петро за один, взяв його разом з свідцтвами і повів до

тевмача, перед котрим Петро визнав все, що він за один і де був.

— Коли ти такій добрій, як свідчать твої свідоцтва, — каже пан до Петра, довідавши ся, що він праведний чоловік — то ходи до мене в службу так само за послугача, як у тамтого пана, у котрого ти був перше. Дістанеш таку саму платню, що і в нього...

Петро радо згодив ся.

І став він у того пана на службу, як перше; а коли пан переконав ся, що він добрій і справедливий, віддав йому заряд цілого свого дому.

Служив Петро знов три роки. Через той час научив ся там тейшої мови і умів докладно з кожним говорити. А коли скінчив ся йому третій рік, просив він пана, щоб дав йому свідоцтва його служби.

— Я — каже — вже поверну до свого дому, в котрім я лишив стареньких родичів. Хочу копецно їх відвідати, бо не знаю навіть, чи живуть вони ще на світі.

Пан його просьбі не перечив, лиш взяв чорнило і перо, на писав красне свідоцтво, виплатив йому за всі три роки його належність і з жалем випровадив його з дому, додавши ще грошей на подорож.

Петро, подякувавши пану за любов для него через весь час служби, попрощав ся з ним і пішов просто до корабельної пристані.

Вийшов Петро від свого пана зараз по полудні. Прийшовши до пристані, довідав ся, що корабель аж донерва на другий день рано має рушити в дорогу. Отже став він і думає...

— Чого буду блукати по по ночі по пристані? — каже сам до себе. — От лучше піду ще трохи на прохід — там де мій пан пераз ходив.

А то, бачите, був таки о кількадесять кроків від морського берега на морі островець а на тім острові були самі смереккові дерева і корчі глибокі, можежн котрими були павоно пороблені хідники і бесідки. Хто хотів дістати ся на той островець, мусів їхати кусник дороги водою на судні. Пани по цілодільних звичаях виходили тут ввечером на прохід.

Отже Петро сів на судно і переніс через воду на другий бік берега. Тут ввійшов і вийшов на островець.

Якось дучив ся такій час, що нії живої душі на острові не було, ніхто тамтуди ніні не переходив. Петро обійшов так всі хідники раз, обійшов другий раз, заглянув по всім кутках цілого острівця... нічого не чути і нічого не вилати! Скучно ся

йому ходити і гадає вже вертати назад до судна і відплисти де-міста, аж тут чує нараз за корчем глоїни крик жєнщини...

— Хто в Бога вірує, ратуйте людоньки!

Не зважає на нічо, лиш біжить борзенько за той корч, звідки крик до його ух доходить. Прибігає там, а його очам представляє ся страшний вид! Ото два розбишаки обдирають якусь богату дівчину. Вже поздирали з ньої перли і зинні дорогі камені і перстені і дуть ще одіж; один розбишака держить в руці острій кинджал, хочачи її убити.

З великим криком прибігає Петро до них; але що двох, то не один! Не слухають його розбишаки, роблять своє далше...

— Товариші! — кричить Петро, набравши відваги. — Ходіть сюда, посланаємо і пов'яжемо лютих розбишака!

Розбишаки, думаючи собі, що з Петром ще є кількох товаришів, лишили дівчину а самі почали утікати. Петро, не нагадуючись довго, хопив скоренько нанцу на руки і побіг з нею просто до берега. Тут повсідали обое в судно і поплили на другий бік.

Побачивши розбишаки, що Петро їх ошукуав, і почали за ним гнати; але вже було за нізю. Бо заки вони встали до бічи до берега, вже Петро був з дівчиною на другім боці за водою. Обое нішли просто до пристані. Тут заплатив Петро дві корабельні карточки на цілу подорож за себе і за товаришку свою і очікував коли корабель відплине на море.

VI. ПЕТРО ПОВЕРТАЄ ДО РІДНОГО СВОГО ДОМУ.

На другий день раненько, як лиш розвидніло ся рушив корабель в дорогу, а що день мав бути красний, бачила корабель на службу по природі, бо небо було погідне і мрака стелила ся по верху води. По стоячій спокійно воді плыв корабель мов ткацький човник поміж шитки густої вряжі, колибаючи ся то в сей то в той бік.

Ріднили вони кусень дороги так, що могли ще побачити місто. Догре перед хвізтею повинули; далше видно було ледво верхики високих дерев і каменіць, а в кінці цілий видогляд згинув з очей; лишитась лиш вода і облаки. Подорож бу а темер добра, бо за цілий час не було найменшої перешкоди, а за кілька днів дістали ся наші подорожні щасливо на другий беріг моря.

Припливши до пристані, повсідали всі подорожні з корабля. Вісіли також Петро і його товаришка-дівчина.

Зараз виміняв Петро гроші, що мав за його службу, а була їх красна сумка, пішов в місто і купив там пару гарних коней і віз, а посадивши свою дівчину на заді воза, сам яко підвізник поганяв коні і доштуючи ся від одного міста до другого, заїхав вкінці до міста, де мешкали його родичі.

Їхав він кілька тижнів і часто попасав коні, а коли прибув до свого родиншого міста і обвіяв його тої родинної воздух, котрий перед кількока роками покинув, а побачивши помешканє свого батька, жаром любови наповнило ся його серце, що Господь Бог позволив йому діждати ся тої хвилі, повернути на родину, котрої в своїм житю не надіяв ся побачити.

— Пішов би я — каже сам до себе — разом з своєю товаришкою до дому мого батька і сказав би йому, що то є дівчина, Богом мені призначена, що я на одній дошній морської хвилі переборикав, а потім ту дівчину, котрій леда хвиля грозила в очи неминуєа страшна смерть, від лютих розбишак з під острого пожа відібрав, що те все, видить ся, Господь Бог учинив для мене і для неї; але щож? Ануж мій батько має ще в серці ту давню на мене злість і за мало буде йому тої заслуги, тут в свідоцтвах виписаної щобн його переіпросити і прощення давних прогрішень вибрати, котрих я в буїній молодости моїї через лихе товариство допустив ся; а коли приїду до нього разом з сею певнишою дівчиною, то він мене разом з нею витрутить за двері, так як мені зробив тоді, коли я не хотів з його очий уступити ся і в світлі шукати долі... А хоч би мене прийняв і всі провини простив, але коли не схоче її прийняти і скаже, що то якась недобра людина, коли відважила ся такій далекий світ зі мною подорожувати, а що тоді буде, а що тоді чину?

Став відтак з кіньми і з возом перед містом і думає, що має почати. Постояв, постояв, подумав...

— Знай се, моя люба, каже до дівчини — що ти тепер разом зі мною не можеш стати перед очи мого батька, бо не можу знати, що батько може собі гадати; але нехай то тебе не позбавляє надії! Я завезу тебе до гостиниці і винаймаю для тебе мешканє на одні місяць і через той час буду старати ся о удержанє для тебе. І не гадай собі, моя люба, що я тебе забуду; хороши Господи! Я тебе деню кілька разів відвідаю, буду мав завєди гадку о тобі і з оніки своєї тебе не сицну як рідний батько. А що буде даавше, побачиши скоро; лиш прошу тебе, не жури ся, але терпеливо ожидай кінця!

По тій бесіді рушив Петро кіньми і заїхав перед гостиницю, в котрій згодив мешканє на оден місяць. В тім мешканю лишив свою дівчину а сам навернув коні і дуснувши батою, заїхав на обійсте свого батька.

Отець, видячи через вікно, що хтось заїздить до нього на обійсте, погадав собі зразу що то може котрий з його товаришів приїхав до нього в гостину, і виїшов сеїчас з хати йому на стрічу, щоби його привитати. Колиж побачив, що то його син Петро заїзджає, правда, з радості мало що не вискочив; але щоби не дати назвати, що у нього ще не вигасла вітцівська любов до сина, котрого вигнав перед кількома літами з дому, навіть не привитав ся і тамуючи в своїх трудах радість, не заговорив аж найменшого словечка, лиш мовчки повернув назад до хати.

Зажурив ся Петро, що отець його не покаже вдоволення з повороту сина, зіскакує з воза і добувини всі свідощтва з кишені, біжить просто в хату і паде на коліна перед батьком, котрий всрнувши з обійсти, сів на крісло і глибоко задумав ся.

— Отче! — закликав Петро, сльозками ревниги слезами. — Отсе я, син твій, котрого ти перед кількома літами вигнав від себе, коли вже досить наскитав ся по світі, вертаю до тебе, а чи я заслужив собі в твоїх очах прощєне, погаль, отче, в ті папери! Вони тобі правду скажуть!...

І подав батькови свої свідощтва.

Батько, витягн великий жаль сина, бере йому з рук свідощтва і читає; але ці свідощтва були писані чужою, йому не званою бесідою, то не може їх відчитати і подає їх назад Петрови.

— Сину, — каже — не розумію того витолкувати, що тут є написано, бо мова чужа; але прощу тебе, виясни мені ту тайну, що стоїть в цих паперах. На тебе, яко мого сина, спускаю ся! Надію ся, що ти мені правду скажеш!

Взив Петро від батька свідощтва і читає, а що перечитає, кожде слово пояснює. Перечитав, пояснив і поцілував батька в ноги.

— Вірю тобі, мій сину, що правду мені говориш, і щоби ти більше не скитав ся по світі і не теряв тільки сили, то прощаю тобі все і нехай Господь тобі простить!

Сказавши се, купець Опісім взяв свого сина Петра за руку, підвів його з землі і поцілував в голову.

Загальна радість повстала в хаті. Зараз довідалась і мати, прибігла і привитала ся з сином, котрий її руки обцілував. Всі троє заплакали ся як маленькі діти, а коли жаль утихомприв ся, почали утішені родичі ближше розпитувати ся о всіх пригодах, котрі Петро переніс.

Оповіданням Петра не було майже кінця. Як він з хвилями морськими боров ся, дальше як якісь чужинці завезли його в чужий край, як він служив у сього то у того папа, як він справу

ва в ся і так дальше і так дальше, все по черзі розповідав і коли скінчив свою бесіду, була вже друга година по півночі. Всі по черзі їли і пішли спати.

Петро пішов до своєї давньої кімнати, в котрій перед кількома літами в за своєї буїної молодості перебував.

VII. ПЕТРО ЖЕНИТЬСЯ.

На другий день рано всі повставали відорві з ліжка. Петро відмовив утрєнню молитву, умив ся чисто, убрал ся в гарну одіж і приступив до вігня.

Позволь мені, отче, — просить його — йти до церкви помолити ся і оспоту Богу і подякувати за тую службу, що мені дав віддихнути рідним воздухом в долі і побачити ще своїх родичів при житю!

Отець, чуючи від свого сина таку проєбву, утілив ся тим дуже.

Сину мій, Петре! — каже до него. — Не гагай, що ти мій слуга, ні! Ти мій рідний син одинок, і отрого люблю і поважаю не дуже, як перед тим, і не жадаю твою службу у мене брав до воленя, коли х хочеш дати. А вже ти вже мисли розум і сам знаєш, що добре, а що зле!

Петро поцілував батька в руки і пішов на меча. І тут самперед вступив до церкви, уклінув на коліна і помолив ся до Бога і вислухав і ажестивної ітургії. Коли свідки запер царські врата, помолвив ся Петро ще раз і випшов з церкви, удав ся просто до своєї дівчини, котра в гостиниці нетерпеливо на нього очікувала.

— Я гагала, — каже вона, що ти вже не привітеш до мене, і з такою нетерпеливістю тебе очікувала, що аж пудьга бере ся мене!

Того собі не гадай, — каже до неї Петро — щоб я мав до тебе не прийти, або за тебе забути! Ти тепер круглою спротею, бо не маєш тут жадного роду, лиш мене одного; тож колиб я опустив тебе, то Госи сль Бог скарав би мене. Бо чей не привів я тебе тут на те, щоб ти скитала ся меж чужими людьми. Але тепер прошу тебе, скажи мені що ти за одна і чи маєш ти де свою родину? Я-ж до сего часу тебе про се не питав!

— Ой, Петре, Петре! — каже дівчина, зітхнувши глубоко. — Колиб ти видів мого батька, мою матір, в якій зони десь тепер розлилі і тузі за мною! Певно з превсанкого горя та жалю дни життя їх вже обмерали... Боже милостивий! чи буду я ще ко-

ли видіти своїх родичів рідненьких і чи розвеселию їх ще хоч одну годину!

І дівчина гірко заплакала... а коли утулила ся з превеликого жалю, стала відповідати на питання Петра.

— Я — каже — є дочкою-одиначкою одного царя, котрий має широкі краї, багаті палати, безчисленні скарби, много слуг, словом все добро, чого лиш душа забажає. Я вихована в великих розкошах, мала подостатком всего, чого лиш забажати могла моя буйна молодість, а ще до того за кілька днів мало бути моє весіле з одним найвірнійшим мому батькові міністром. Тимчасом в ночі перед тим, коли ти мене виратував від смерти, викрали мене люті розбишаки з дому, завели мене аж на той острів і обдерли з мене ті дорогі річі, котрі я на собі мала, і були би мене певно забилці, колиб Господь Бог милосерний не був надіє тебе, яко мого ангела хранителя. Ти оборонив мене від неминучої смерті і тому прирікаю тобі, що не опущу тебе до самої смерті. А коли хочеш, дорогий мій хранителю, то їдь зі мною до мого батька, там зараз обоє візьмемо шлюб і батько мій віддасть тобі цілий великий край в заряд і будеш царем. Потім приїдеш тут і возьми з собою своїх родичів; нехай живуть ще троха в розкошах, які їх ожидають в моім домі.

— Колиб о що иншого розходило ся, відповів Петро, то я зараз би послухав тебе, моя дорога! Але такому жаданю мушу відмовити, бо знаю добре, що хотяй би я і хотів так учинити, то родичі на те не пристануть, щоби тут лишити свою батьківщину, а їхати в чужий край. Але як Бог доможе, то прийде і на те час; вперед однак мусить нас звязати тайна супружества, а потім подумаємо і о чім иншим. Будь здорова не на довгий час, бо тепер мушу піти до дому...

Повернувши до дому, з'їв Петро обід і взяв ся нильно до праці разом з своїми родичами при продажі товарів в склені.

Минуло вже кільканацять днів по повороті Петра до дому. Побачив купень Овнсим, що його син Петро став цілком иншим чоловіком, як був перше, що у нього тепер статок, тверезість і трудолюбивість. Побачив і радить ся з своєю женою і стали обоє його просити, щоби винайшов собі приятельку життя і женив ся.

— Сили наші — кажуть до нього — з кождим днем все уменшають ся, а дальше прийдуть літа і хвилі, що не будемо могли на себе заробити і того господарства, котре посідаємо дотримати; тож завчасу, сину, коли ще можемо, просити тебе, ожени ся і віддамо тобі цілий заряд дому а ми при тобі будемо свого віку до смерті дожидати.

— Добре! — відповідає Петро. — Коли бажаєте відіти мене в сунружім стані, то я яко вам син, пристаю на ваше жаданє, а щоби пошукати собі товаришки життя, то позвольте мені вийти межн люднї, щоби десь винайти собі милу свому серцю подругу.

А треба нам, любі Читачі, знати, що в той час коли говорили о женїтбї Петра, був то тиждень перед іменинами старого Онисима. Завсїди, коли старшї кунець справляв іменини, сходили ся до нього сусїди, кривнї і знакомї, і кожний складав старому кунцевї многа літа, а оїсля цілий день всі забавляли ся і тїнили ся разом з Онисимом, що Госнодь Бог дав йому діждати ся той торжественної хвилї іменини. Те саме мало відбути ся в домі Онисима і сего року, як сказано, за тиждень.

Коли Петро почув, що за тиждень мають відбути ся іменини його батька, побїг зараз до своєї дївчини і розказав їй ту вість.

— Приходить менї щаслива гадка! — заговорила вона подумавши хвилю. — Підиж Петре до склепу і купи менї ниток рижної краски і білого полотна.

— Нащож тобі ниток і полотна? — питає ся Петро.

— Бо хочу вишити красний килим на іменини твого батька, килим з його іменем! — відповідає дївчина.

Пішов Петро до склепу, купив полотна і нитки і приїє дївчинї. Вонаж таки зараз того самого дня взяла ся до роботи. За тиждень був килим вже готовий з вишитою ланнсею: »Многая літа отцевї Онисимовї!«

Приїшов день іменини, почали сходити ся гостї з желанями многих літ. По желанях всі запрошенї гостї посїдали поза столи і смачно запивали той щасливий день іменини солодким вином. В тїй самїй хвилї входить післанець до кімнати, в котрій зібранї гостї разом з Онисимом розмовляли, стає перед Онисимом, жаєє йому многих і благих літ і віддає йому в руки чудно вишитий килим.

Всі гостї та і сам Онисим дуже см зачудували ся! Бо бачите в тодішних часах ніхто в тих сторонах, де мешкав Онисим, са в цілій державі навіть не умів ніхто такої річи вишити або хоч приновїсти, що сеї або той потрафить вишити голкою імя якоїсь особи, так як тут всі видять на тїм килим.

І кожний став на рівні ноги, забув язика в губї, лиш дивить ся зачудований на той килим! Кожний питає піланця, що то за особа вишила те диво-чудо, котрому подібного ніхто в житю чїколи не бачив. Піланець показав кравькома на Петра, даючи до пізнаня, що він ту особу знає а потім сам низько вклонив ся і вїїшов з кімнати.

Тоді прикликав старий отець Овсним Петра до себе...

— Скажи мені, сину, — питає ся його — що то за особа зробила ту шугуну роботу? Ти певно мусиш її добре знати, коли вона тої килим в самий торжественний день моїх іменин мені тут привезла, та ще з панкесею мого імени та з жемцями!

— Батьку, каже Петро, — Ту таїну пошу в своїм серці, а коли жешмени знати хто та особа, то вилізти тобі тут в присутності всіх гостей. Провну рає, б'є стеу, і ви всі дорої і гості мого дорогого батька, прослухайте уважно.

В коматі настає глибока тишина.

— Коли я — став Петро розповідає — вже вибрав ся в дорогу до дому зі служби від мого другого пана, ні тов я, заки корабель м'я віднавели, переніти ся по однім острові. Було то ввечерю. Якось думало ся так, що аж живої душі на острові не було, нішто в той час дути не переходив. Я обійшов всі хідники різ, обійшов дружини різ, заглянув по всіх кутках острови; нічого не чути і нікого не видати! Скуцало ся мені ходити і я думав вже вертати назад до судна і видішети до міста, аж тут параз чує за корнем і тої крик жінки ни: «Кто в бога вірує, ракуйте плодоньки!» Я не звикаю на нічо, дини біжу б'єзелько на той корі, велики крик до моїх ух доходив. Прибігю там, а мам одя предетавляє ся стрлявини вид! Ото два розбішники обирають якусь боєсту дівчину. Вже те дірали з пет перш на шиві дорігі камеш і перетелі і дуть не и одіє, а одиє з розбішник держить в руках остріє клинжал, хотів и убити. З великим криком прибігю до них; але що двох то по одиє! Не слухають мене розбішники, роблять своє дальше... «Товариш!» крикнув я, набравши підвага, «Ходіть сюда, по вас ісмо лютих розбішник!» Розбішники гадали, що зі мною є ще кілька товаришів, динили дівчину, а самі почали тікати. Я, не надумуючись довго, хопив дівчину на руки і побіг з нею просто до берега. Тут всіи ми обоє в судно і поїшли на другій бік. Побавили розбішники, що я їх обшукав, почали за мною гнати, але вже було за пізно! Бо заки вони встигли добічи до берега, я з дівчиною був вже на другім боці за водою. Ми пішли обоє до пристані. Тут купив я для себе і для випратованої дівчини дві корабельні карточки на цілу подорож і тим способом дістав ся з нею до мого рідного міста. Тут не смів я стати перед очи свому батькови, бо я бояв ся, щоби мене разом з нею не прогнав від себе, і тому наняв для неї кімнату в гостиниці і цілий вже час маю о ню старане. Вона, довідавши ся, що сьогодні, татку, Твої іменини, вишила сеї килим і присилає тобі в доказ свого глибокого для тебе почитаня! От, як то все стало ся!

— Не бії ся, сину, — каже батько, вислухавши оповіданя.

— Коли вика тобі сподобала ся, то чому ж мав би я вам перечити? Можеш при провідити її сюди! Я зараз візьму її і поїду до тебе. І нехай та особа твого серця мила м'якше раює, а не м'яко в однім домі а по тише ся десь по чужих домах!

Петро урядуваний, що бігав по волі, йому надто пробіг зару до гостиниці і розмови своєї давньої веселі стало ся. Вонаж скоренько перебрала ся в приватну одягу і разом з Петром поїхала до Ошесима.

Вступивши в світлицю, в котрій Ошесим разом з гостями подав столу їсти, сідати, дівчина покланяє ся їм прислужним. Старий Ошесим встав з крісла, взяв її за руку і посадив коло Петра у столу.

Жк тобі на ім'я, красна дівчино? — питає б'явчу.

Я цалію ся Зулима, — відповідає дівчина, — а пробі ви знали, не я за одна, то прошу не судити! Я є дочкою однією якою великою царя, котрої тривав ся м'яко, як і м'яко підчас не суди рішавк тишиє ся дощиком. Була я велика царица, в величчю розширив вихована, і вже два днів м'яко бути м'яко величчю з одним хоробрим міністром та цурвду сказати вже величчю були то, які і партия стояли повитоудили. Але ми так Бог заридив, чи лиха судьба судила, викрали мене з тих пишностей до мі розбійники і забрали мене в велику сторону, на м'яко острів, де зрабували з мене всім розширив, до того красту дорогу одві і вже леда хвиля, мала я злинути від острого кидати, котра над мною тримав один розбійник в руці, але Бог заридив і дає мені ангела хриштеля, котрим був сам син Петра, і виратував мене з грішні — здавало ся неминучої смерті. Нему, тому вашому синові Петрові, вища я м'яко живе, а тепер свято тут перед вами присягаю, що його не опущу до самої смерті, хоч би мені і не бути його женою! Нехай щину візьме собі за жиду, есо не переку; але я буду його служницею, буду його розказам повишувати ся, доки мене Господь Бог буде тримати при житю на сій землі.

Винювідаючи ті слова, заляла ся Зулима горлими слезами і хлинала як мала дитина.

— Колиб ви — озорила вона дальше, перелякавши ся і своїй жалю здавивши — бачили теперішнє положенє мого батька, то ви певно кождий сналакали би собі. Він десь гіркими слізоньками умиваєсь по утраті своєї одначки! Таж мої родичі не допускали, щоби на мене порох уцав, а хоронили мене днем і ночью, тишили ся мною як рибка чистою водичкою або як мала дитина матірю. Я вже леда день два мала дістати цілий край яко вино від свого батька і леда хвиля стати царицею; аж тут лиха судьба прису-

дила мені розлучити ся зі своїми родичами, покинути всі розкоші і вандрувати далеко в світ, де бути я ніколи не надіяла ся. Але нехай діє ся воля Божа. А батько мій рідненький десь певно з тої великої туги за мною змарнів і поживк як та цвітка на піску без роси-води, а мама моя дорога певно десь мліє і через вітер буйний або через сивого сокола піти до мене посилає, та сама не знає в котру сторону слати. Колиб мої родичі знали де я тепер перебуваю, то певно не жалувалиби половини свого царства стратити, щоби мене на свою рідність привезти; але щож? Дорога до мого батька дуже далека, не дістану ся як будь та до того сама не знаю, куда їхати, щоби до дому дістатися, а в кінці, колиб я навіть і знала і уміла дістатися, то, як кажу, не покину свого ангела-хранителя, нашого сина Петра, доки мого життя, нехай би прийшло мені пагірше горювати; бо було би се смертельним гріхом не віддячити ся за се добро, котре мені учинив, виратувавши мене з лихих рук розбишак, виратувавши мене з пащі страшної пеміщучої смерті.

Коли Зуліма оповідала, всі присутні в домі Ошсема слухали з великою увагою і кожний тримав хустину в руці, щоби отерти заплакані очі. Каміниого треба було серця, щоби не сльозало над так лихим теперішнім положенем царської дитини, за котрою десь родичі тужать і розпадають ся.

Ошсем встав відтак з крісла.

— Сину Петре, чи хочеш сю дівчину, котру ти привіз собі з далекого краю, мати за жену?

Петро поклонив ся низенько на всі сторони, перше батькови, а потім всім гостям.

Отче мій дорогий! — каже — хиба один Бог зможе нас обоє розлучити! Сю дівчину дав мені сам Господь Бог! Перед трома літами я був би до вас прийхав і як я вам оповідав, був вже в дорозі, але Господь Бог инакше зарядив! Корабель, на котрім їхало нас кілька сот осіб, розбив ся і весь добуток, який на нім находив ся, разом з народом пішов у воду. Лиш я один за його святою волею на одній дощці перебув морські хвилі, а те видать ся тому, щоби сю дівчину, що осьде перед всіма нами стоїть, від лютих розбишак виратувати і собі за жену узяти. Слово прирікаю, иншої крім неї не хоче моє серце.

— Нехай вас Бог благословить! — підніє тепер торжественний голос отець. — Не маю що закинути з гріха вашого життя і коли любите одно другого, то не бороню вам пібрати ся. А щоби багато часу не теряти, збирайте ся обоє, я вас поведу до священника...

В три тижні по іменнях купця Опшенима можна було бачити в тій самій домі ще красну забаву, бо тепер справляв той сам купець своєму синові весілля. В цілїм місті ніхто не пам'ятає такого весілля, яке справив Опшеним.

Столи угинали ся під солодкими шпанами та пишними стравами. Кождий, богач чи бідний, знайшов в домі Опшенима привязу гостину, музика грала майже без перестанку, гості одні відходили домів а другі прибували. Кождий йшов з тою цікавостію, щоб на таке печуване весілля подивити ся.

Так побрали ся Петро і Зулима. По шлюбї охочі до танцю гості ще троха потанцювали і опісля розійшли ся, кождий до свого дому; лишили ся лиш домові. Тепер наш Петро, як привик був до праці помежи чужими людьми, так ніколи не поспів дармо із заложеними руками, але завсїгди знає нов собі що будь до роботи. Найбільшеж трудили ся тепер вони обое в склені при продажі товару, при чім їм служба помагала. Як бувало при старім батькови в склені було завсїди повно гостей, так і тепер ніколи не бракло купців і товари скоро підходили. Всі, старий Опшеним з Мариною і його син з Зулим оо, жили собі в згоді і гарадді і не спам'ятались, як понад їх домовим спокоем перешумів цілий рік мов одна динка.

VIII. ДАЛЬШІ ПРИГОДИ ПЕТРА НА МОРЮ.

По році поблагословив Петра Господь Бог, бо жена його, Зулима породила йому гарного здорового хитишка, котрого охрестили Онуфрійком. Онуфрійко вдав ся до свого батька, як одна кропля роси до другої. Велика радість знов наступила в домі Петра. Ту радість поділяли і старі родичі Петрові, а вжеж найбільше старенька бабуля Марина, котра свого малецького внучка як найстараннійшою опікою обслунала і ніколи з рук не винускала, лиш доглядала і стерегла як ога в голові. Добре то приповідано: щаслива та дитина, котра має ще бабулю!

Так при добрім і стараннім вихованні ріє Онуфрійко як памух в маслі. Петро з женою трудили ся вже самі в торгівні, бо старий Опшеним майже ніколи до склену не заходив.

— Я вже досить патрудив ся коли не було сина! — говорить буваєт все. — Тепер нехай вже син працює, а я вже на свої старі літа при нім троха відпочну!

Одного разу, а було то вже два роки по весілля радить ся Петро своєї динки...

Так само думав і Петро, хоч не мало світа змірив своїми ногами і не мало наборов ся з морськими хвилями. Не знав бідняга того, що то судьба так зарядила, що його і з ним тільки народу морські хвилі нарочно аж тут пригнали; не знав сердєга, що Бог милосерний скорше, чим він міг надїятись, дав йому дїждатись того щастя, о котрім він доси анї снів!

Послухайте дальше, любі Читачі, що стало ся.

ІХ. ПЕТРО В ГОСТИНІ.

Як пришив Петро за дозволенєм корабельного капітана хоруговки до тик і вивісив їх на верху корабля ще тоді, коли всїдав на корабель, так висїли вони на тїм місці аж до сего часу. А коли цар і цариця, що панували в тїм прибережнїм мїсті, виїшли на прохїд на берїг моря і побачили хоруговки, зараз дуже зачудували ся. Бо то бачите корабель тої пригнала буря до того мїста, де жили родичі Петрової жїнки.

— Що то за корабель — каже цар до царицї, — що на його хоруговках є вишите їмя мое і твое? То мусить бути щось нового! Тї хоруговки мусїла вишити наша дошка Зулима. Нема що довго ждати, лиш зараз треба вислати службу, щобн тих всїх чужих люднїй прикликати до двора і розсїдити, звїдки вони прибули...

І зараз скорим ходом вернув цар до свого двора і дав своїй службї розказ, щобн тих люднїй, котрих буря до берега їх мїста пригнала, сїйчас всїх до одного прикликати. Служба зараз се учинила і за кілька хвиль весь чужнїй тарїд товпою з'явив ся в брамі царської на мти, а приїшовши в коритар царського дому, всї поставили і ждали, що то з того буде; бо бачите ніхто не знав що за причина і що за koniecь їх тут чекає.

Аж виходить зі своїх теремів в золототоканих одежах цар і стає перед ними...

Котрих з вас — питає ся їх загідно — виставив тї хоруговки на тїм мїсті на кораблєм, що ними вітер виїдує?

Виступає внітан корабля до царя і низенько поклонив ся.

Сль се тїм гостиний царю, — каже, показуючи на Петра — приїзав мене, коли я мав рушити на море, щобн ту ознакєту послати до вас і до вас його учинив. Я не надїяв ся, що вам, милостивий царю, то не сподобаеть ся!

— Коли то ти виставив хоруговки, — каже цар до Петра — то чїмачи сїдут до дальшої зі мною бесїди, а ви всї підете до того дому і будете там ждати аж поки вас не викличу!

І відіслав їх до одної великої камені, такі зараз коло царських теремів.

Став Петро в середній царській палаті і не знав біднига, що з ним діє ся, чи чекає його яка пагорода, чи може страшна немінуча кара. Обширна сая від золота і ріжних брилянтів аж палаєтить перед його очима, прекрасна вонь ріжних певидних цвиль аж душила його; так став він на середній мов вконтри і очиняє дальних розказів незнаного царя.

— Хто тобі вишив ті дві хоруговки? — питає його цар.

— То жена моя вишила мені ті дві хоруговки, світлий пане і царю! — каже трясучи ся Петро. — При моім виїзді з дому вона мені їх дала і наказувала, коли буду сідати на корабель, просити корабельного капітана, щоби позволив мені виставити їх на кораблі на високій тиці. Капітан, добрий чоловік, не відмовив мені моєї просьби...

— А як твоя жена називає ся?

— Зулма зове ся, світлий царю! — відповідає Петро.

— А яким же способом ти оженив ся з нею? — питає знов цар.

— То довга історія, світлий пане і царю! — відповідає Петро. — А коли ласка ваша, то послухайте цілого оповідання.

І зачав від початку оповідати, як він ще був дома при родичах непослушним, як отець прогнав його від себе, як він з мерськими хвилями боров ся і таке пише і таке пише, аж скінчив на тім, як виратував красну дівчину з рук розбишак а привізши її до дому, оженив ся з нею.

— А як ти зовеш ся? — питає цар, вислухавши з увагою цілого оповідання.

— Петро мені на імя, милостивий пане і царю! — каже Петро.

— А добре тобі з тою женою жити? — питає його цар.

— Слава Господу Богу, дуже любимо одно друге, а по року благословив нас Бог красним хлопчиком, котрого назвали ми Онуфрійком. Тепер серце мені розширяє груди мої, що я своїй жені обіцяв прихати назад з товарами за кілька день, аж тут якась лиха судьба загнала мене в чужі незнані сторони! Там в дома жена і синок мій виглядають мене як сонця з за хмари, а мене нема тай нема! Бог милосерпний знає, коли верну ся до них!

— Велика сила всемогучого Бога, що дав мені побачити мого любого зятя! — заголосив цар. — Ти, любий сину, є моїм зятем, моїм дорогим зятем, котрого мені Бог дав і чудесним способом прислав тут до мене; ти, любий сину, є моєю дорогою дитиною! Тепер не пуцу тебе від себе як будь, лиш перше сїдай зі мною до мого царського стола до обїду! А ті прочі лю-

ди, що разом з тобою велику пригоду на морю терпіли, дістануть від мене тепер обід, а описали гроші на дорогу і я сам своїм коштом відставлю кожного, де котрий мав їхати. А ти, любий зятю, лишився у мене кілька днів, а описали поїдеши з моїм вірним міністром до свого дому і оба привезете тут твою жену і сина, а мою дробу дощuku і ваучка, як також і твоїх старих родичів. Нехай і вони хоч на старі літа проживуть в рокахнах разом зі своїми сватами на царськїм дворі!

Тоді розказав своїй службі для всіх подорожних приготувати обід, і коли був обід готовий, запросив їх до своїх теремів і об'єднав ними довгі столи у великій світлиці до обіду, а коли всі поасідали, кожний на своїм місці, представив їм свого зятя Петра. На обіді дав кожному гроші на дорогу і сам вирозказав їх до корабля. Всі повесідали і поїхали в дальшу дорогу. В гостиннім домі царя лишився син Петро і доперва четвертого дня запровадив його цар до рідимого Петрового дому разом зі своїм вірним міністром, щоб якнайскорше привести Зуляму, Онуфрійка, і старих родичів, Опіснати і Марину.

Розумієся, радість Петра була велика, утіха безграшчна!

А ви, любі Читачі, не були би такої самої уїм колиб кожний з вас був у його положенні? Сей Петро, котрий ідуци дорогою заповідний Божих, стільки втерпів біди і невгоди заки наоставку, ведений провидіннем Божим, на морських хвилях дістаєся до того місця, де знаходить свою подруку, свою жену, котрій ні роду ні місця уродження не знає, сей Петро тепер нараз ведений тим самим провидіннем Божим, на цих самих хвилях морських дістаєся до міста, в котрім знаходить свого тєстя, царя можливого, царя великого, перед котрого розказами кожний як осявовий листок дрожить і трясєся і низькі поклоны бє! І чиж не мав Петро чого тішити ся? Такого щастя він певно сам не надівав ся!

А щож запровадило його до того щастя? — спитаєте мене любешкї.

Поворот на дорогу заповідний Божих! — відповідаю вам. Та спогади, котру він відправив перший раз в житю щиро, та молитва, котру перед св. Кивотом відмовив перший раз в житю сердечно, вони винагородили його за його вірну службу, за його тяжкі труди, хоч що правда, багато ще як почувете дальше буде мусїв перенести на собі несподіванок і невгодин, заки остаточно, побідивши всі супротивности, буде жити щасливо і тішити ся богатими плодами благословеня Божого! Та послухайте, прощуну!

Колн вже корабель, на котрім Петро з міністром вибрав ся до свого дому, рушив ся в дорогу на широке море, приступив

міністер до Петра і почав його розпитувати, як він туди його дім, як називають ся його родичі, куда до них їде ся і таке щирше; а Петро, видячи перет собою царського приятеля і повірника, відповідав на питання все точно. І що лиш Петро розповідав міністер все списував собі олівцем до книжочки; але чому він то робив, якось не викидало Петрови вишнувати ся, бо і що могло його те обходити? Він був вдоволен тим, що в розмові з міністром скорше час біжить і здає ся йому, що корабель швидше пливе по широкім морю.

Так уїхали вони киль і айцять миль морем, міністер видячи, що вже далеко від свого міста знаходить ся, просить Петра, щоб він вишнов з ним на поклад корабля.

— Придивім ся ближше тому широкому морю і дещо о нїм поговорім! — каже.

Хоч Петро вже не раз видів безконечне море, а видать більше чим хто иншиї, але якось нечемно було би не послухати свого приятеля і царського повірника і негата дурити довго, встав з лавки і вишнов ходом вишнов з міністром на поклад. Посиряди ся оба о поруче на покладі і розмовляли то про се то про те...

— Диви-но ся, товаришу, — каже вкінці міністер до Петра — яка то золота риба обседе у воді в гвезді! А то, як живю, такої риби не бачив!

Петро і сам цікавий таку рибу не бачив, переконлив ся через поруче до води...

— Деж ти, товаришу, її видиш? — питає міністер.

Міністер, довго не надумуєшсь, хопив Петра за руки і непустив через поруче в море, а сам борсьенько вернув до середини корабля і сів на лавку, мов нічого і не стало ся! Так Петро зістав планети по морю, а корабель з міністром поплив далше.

Петро видів близький кінець життя, але уміючи дуже добре пливати, пересував ся по поверхні моря як водний пташок. Та добре, доки вистарчить сили; а що буде, коли ось пабіє? Зимна вода возьме його в свої обійми і він знайде смерть в глибинах безкрайого моря! Так думав він, але не стратив притомности, лиш зійє мисли до Бога...

— Господе Боже! — молив ся він. — Так часто вибавив Ти мене із біди і горя, помилуй мене й иний! Дай Боже Отче, яку хоч маленьку поміч і своєю силою безконечною спаси мене від нинішного нещастя!

І коротенька молитва Петра понесла ся до небес до трону Всевишнього Господа і Господь милосерний, Отець найлучший, вислухав його молитву!

Коли він так уносить ся по воді, пливе перед ним кавалок великого рогозу, такого як то бачите наші жінки мають кобильки, в котрі різні домові справушки і купна з ярмарку складають. Побачивши ту рогожину, набрав Петро нової сили і прискорив плавбу до неї і зланав її в руки, відтак підложив під себе і міг вже вигідно плати, а коли умучив ся, відпочати.

— Славаж Тобі, Господи Боже! — каже урадуваннїй Петро.

Плив він відтак на тій рогожинї до самого вечера, а куда плыв, сам не знав, досить, що до вечера доплив до одного острова.

Кількадесять кроків від берега вода була не глибока і він міг вже перейти ногами. Прийшовши до берега, виліз на суху землю, поскидав з себе верхню одежу, і повісив на дерево, а маючи при собі кресало, вибрав з помежи каминців кремїнь, взяв зі старої дулавиши пороха, викресав вогню, роздув, нагносив ріща і мав вже при чім обсушити ся. А розігрівши ся добре, ляг собі на мураві троха відпочати, а що був дуже змучений, заснув скоренько. Кілько він спав гадї йому було знати; коли пробудив ся, учув страшну бурю на морі, котра гори морських хвиль підносила майже під хмари.

Сидить він на тім острові і ожидає знов Божого милосердія; аж дивить ся, несе морська буря якийсь чужий корабель просто до него. Припливши до берега, корабель зістав стояти; моряки хутко запустили якір і виходили на беріг. А що ті люди говорили незрозумїлим язиком, не міг Петро ніяк з ними порозуміти ся. Самі моряки, видячи, що він голодєн, дали йому хлїба, щобн поживив ся.

Буря на морі тревала через два днї. Третого дня стало море спокійше і всі подорожнї посїдали на корабель. З ними сїв також Петро і поплив в дальшу дорогу.

Куда корабель плыв, того Петро не знав і знов здав ся на волю Всемогучого Бога. За кілька днів заплили вони до якогось міста в чужім краю.

Подорожнї пішли за своїми орудками. Петро не маючи де подїти ся, став у одного пана на службу за дозорця при управлїннї винеграду.

Х. ЗУДИМА ПОВЕРТАЄ З МІНІСТРОМ ДО СВОГО БАТЬКА.

Яко дозорець робїт коло винеграду сновив Петро вельми вірно свою службу, за що його пан дуже полюбив і спустив ся на нього як на свого власного сина. Але лишім його там, а са-

мі верім ся до міністра, котрий поплив кораблем, зіставивши Петра в морі.

Коли корабель прибув до призначеного місця, моряки припляли його до берега і ожидали в пристані хвилі, в котрій мали відплисти назад. Тимчасом порозходили ся по місті, зіставивши лиш сторожу, котра стерегла корабель від якого ушкодження.

Міністер опустил корабель і пішов межн люди та паняв собі коні, щоб поїхати до міста, в котрім Зулима нетерпеливо очікувала свого мужа. А показавши капітанови корабля, щобн не відпливав, як довго він не верне ся, сів відтак до воза і поїхав в дорогу.

Питаючи ся від міста до міста, від села до села, заїхав він за якийсь час до сего міста, де мешкала Зулима при щодешніх трудах разом зі старими родичами. Клоноту жадного він не мав як має говорити перед Зулимою, бо Петро, заким зістав викишений в море, розповів йому все, а він записав собі все точнісенько до книжочки. Він того і не надіяв ся, що Петро жне, але гадав, що вже давно пожерла його морська риба і він тепер безпечно возьме Зулиму за жену, певійше чим тоді, коли вона була дівчиною і украли її розбіннаки з рідного дому.

Якийсь проводир показав йому за добрі гроші дім купця старого Оннсіма. Візник тріснув батогом і зі скорістю блискавці заїхав на обійсте.

Оннсим гадаючи, що то повертає його син Петро з дороги, дуже урадував ся і вибіг скоренько з помешканя, щобн сина привитати. За ним вибігає старенька мати Марися, щобн взяти його в обійми, а дальше біжить Петрова жінка Зулима з своїм ангелятком Онуфрійком на руках, щобн представити його батькови, яко здорового і з уст його почути хоч одно слівце, котрого вже довгий час не чула.

Але отець дуже застановив ся, коли замість сина побачив якогось чужого, незнаного, красно прибраного пана, якогось чужоземця в такім строю, якого в своїм житю ніколи не бачив. Помімо того, щобн показати, що його дім отвергний для всіх гостей, що його відвідують, просить не знакогого чужинця до мешканя і роздумує ношо він властиво приїхав.

Зулима-ж коли побачила, що той сам міністер, з котрим, заки викрили її розбіннаки, мала стати під вінець, стала як прикована до землі... Дивно то її стало, яким способом міг її батько довідатись, що вона жне тут.

— Скажи мені, піславче мого батька, звідки ти довідав ся, що я тут проживаю? — спитала вона у його.

— Високоблагородна панно царівно! — каже міністер. — Твій муж Петро прийшов щасливо до твого батька в гостину, а коли забавився у нього кілька днів, просив його твій царський батько, щоб він поїхав враз зі мною тут по тебе. Він так і зробив, а коли ми були вже далеко на морі, вирішив він на поклад, щоб прохолодити ся; але щастя хотіло, обірвало ся поруче на покладі, до котрого він опер ся, і бідняга впаав у море і втопив ся! Моряки скочили зараз в діл до води, щоб його витягнути і до життя повернути; але що панукали ся, що втиснули ся по воді, дарма! Петра не можна було внайти. Пропаав у глибині моря як камінь.

Зулима як почувла, що Петро вже не живе, пустила дитину з рук, унаа на місці її зомліла. Маленький Онуфрійко став голосно плакати.

Батько її мати, що оповідання міністра о смерті Петра не чули, прибігли на крик дитини, а побачивши що дієсь, почали лежучу без пам'яті відтирати її водою відливати.

— Що за причина повалила тебе з ніг? — питають ся, коли Зулима прийшла до себе.

— Ой, Боже! вже мій дорогий муж не живе! — ледви промовила Зулима.

Не питає ся дальше старший Онисим, що стало ся, що за причина його смерті, лиш заломав руки і горячі слези покотили ся по його худім, зморщеним лиці. Заплакала її стара мати, що утратила свого сина, що лиш його одного мала як одну душу в тілі. І плачуть всі разом: отець, матір і жена; став плакати на ціле горло і маленький хлопчик Онуфрійко, коли побачив, що кожде з родини отирає очі. Плач, зойк ломане рук в домі Онисима аж страшно слухати.

Коли трохи утихомирили ся від плачу старший Онисим взяв руки до горла.

Господи Боже! — каже — потіш мене в моїх старих літах. Я зістав наскрізь круглим сиротою і не знаю, хто мої старі кости прикриє землею!.. Але Ти, Боже Отче, Ти мене потішиши; нехай дієть ся воля Твоя свята!

Міністер хотів бачив той плач і лемент цілої родини, а так не зворушило ся його скаменіле серце. Правда, він знав, що поповнив великий гріх убійства, котрий о німсту до неба кличе, але позабув у своїм засліпленні, що мусить гірко відпокутувати, той учинок, котрого Господь Бог безкарно не лишить. Ному се байдуже було!

Звраз на другий день рано панав Онисим Службу Божу і нарастає за душу Петра, а коли священик правив Службу Божу ціла родина молила ся на колінах перед образом Христа

приплив до берега, донесено сейчас до царя. Цар і царниця скоренько вибігли до пристані, щоби свою утрачену дитину пригорнути до свого серця.

Коли виїшов з корабля міністер і Зулима з хлопчиком на руках, цар аж підскочив з радості і внав зараз Зулимі в обійми, цілуючи її в голову.

— Дитино моя солоденька, де ти взяла ся тут перед моїми очима? Чи морські хвилі тебе принесли, чи яка баба чарівниця тебе тут сировадила? Я судив, дитино, що ти вже в небі зі святими пробуваєш, а ти до мене ще за життя здоровенька прибуваєш, а то ще з ангеликом на руках, котрого перший раз в життю бачу!... А деж зять мій дорогий?!

— Ой, тату тату! — відповіла Зулима, заливаючи ся гіркими сльозами. — Не будете ви свого зятя більше бачити, вже він погіб на широкім морі! Не пізнала моя люба дитина свого тата і вже більше не буде його бачити на сїм Божім світі, хіба аж на суді Божім перший раз його увидить!

— А щож з ним стало ся? — питає здивований цар.

— Горе, тату, велике горе!... Розкажи ти, ступо вірний! — каже Зулима, звертаючи ся до міністра — бо серце моє, жалем переповнене, не може говорити, коли мова зайде про мужа.

— Щож стало ся, розкажи! — питає цар міністра.

— Пане і царю — говорить міністер. — Коли корабель, на котрім ми їхали, відплив далеко на море, виїшов Петро на покльд проходити ся, і оперши ся до поруча, дивив ся у море; і нещасте хотїло, обломало ся під ним поруче, до котрого був опертий і він внав у воду й утопив ся. Веї старания моряків витягнути його з води, були без'успїшні!

— Лиха недоленько, гірка судьбо! Щож я тепер пічну? Хто розвеселить мою стару голову по утраті мого любого одинокого зятя?...

Й почав цар плакати як мала дитина.

— Не плачте, тату, — просить Зулима, бо я вже досить наплакала ся і ще буду плакати за вас і за себе! Прирїкаю тут перед Богом і вами, що пішого мужа в своїм життю не хочу! Так свято собі постановляю і сего постановлення додержу до самої смерті!...

— Забудь те, моя доню! — просить її цар. — От маєш перед собою свого першого жениха; маю надїю, що йому тепер не відмовиш своєї руки!...

Зулима на те нічого не відповіла лиш взяла свого маленького Онуфрійка на руки таї понесла до царських теремів. За нею пішов цар, царниця і урадуваний міністер.

Зулума кожного дня ходила до Божого дому. З собою завжди наперед носила, а потім водила за ручку свого маленького Онуфрійка і горячо молила ся перед образом Христа Спасителя за душу свого небіщика Петра.

Від часу, коли Зулума по утраті мужа прибула до царського двора, до рідного батька, проминуло три роки. Онуфрійко вже підріс так, що міг з своєю мамою розмовляти ся дитинячою бесідою; а коли мати своїм давнім звичаєм пішла щодень до церкви, то він біг за нею і клякав в церкві разом з мамою перед образами і разом з нею молив ся за душу свого тата, хоч його не знав.

І наступив четвертий рік по утраті мужа. Почав її батько просити, щоб дала ся наклонити виїти за муж за того міністра, що перше мала бути його женою. Але Зулума не була рада тим намовам, бо крѣпче хотіла дотримати ті слова, котрі приобіцяла, коли прийшла, що до смерти мужа не кине. Колиж отець став її що дня просити її намовляти, вона не мала сили тим намовам оперти ся і мусіла піддати ся волі батька.

Так стало ся, що одного разу говорив її батько, щоб просьбу його учинила.

— Отче! — відповіла Зулума, подумавши. — Коли крѣпче хочеш, щоб я була женою того твого вірного слуги міністра, учини тобі то, але перше нехай тої жєних збудує мені таку церков, котра би мені сподобала ся... Доперва в тій церкві візьму шлюб із ним!...

Цар розновів міністрови, чого Зулума жєлає. Міністер урядовав ся тим дуже і сейчас сказав звозити матеріял на будову.

За кілька днів опісля був уже матеріял на місці. Одні робітники вже будують фундамент, під руками других вносять ся стїни, знов інші порають ся коло інших робіт... аж любо було подивити ся як ціла будова скоро і спрятно поступала і за кілька місяців була церков готова! Зараз закликав міністер славного маляра, щоб ту церков змалював.

— Обіцяю тобі — каже — великі гроші, щоб ти так її змалював, що ніде в цілїм світі такого малярства не видко.

Добирали малярі способів, яких уміли і знали, щоб церков величаво змалювати; а коли робота була покінчена, приходять вони до міністра і говорять йому о тім...

Приходить міністер до церкви, подивив ся на роботу; красно виглядає, аж в очах мигтять. Утїшив ся тим дуже...

— Певно Зулума красшого малярства в своїм житю не бачила! — каже сам до себе. — Певно уподобає собі сю роботу і за кілька днів вже буду мав її за жєну!

Приходить до неї зі звісткою, що церков уже готова, що-би пішла таї подивилася ся, яка красна!

Зулима не падаючише довго, бере свого мал пького Ону-фрїнка зі руку, їде до церкви. За нею їде міністер. Але як аци встуньла на порїг церкви ї заглянула до сьветни, ще сгорше вертає назад ї говорить міністрови, що та робота її не сподобала ся, і пішла в царькі теремн, не оглядаючи ся.

Засумував ся міністер, що таку суму грошїй таке видав, а то все на дармо, і почав да пьше думати, що йому робити. Іншо-го способу не може вдумати, аци мусить шукати иншого ма-ляря, шоби кравеи намалював.

І панїв инних малярїв. Вони поздирали зі стїи першї ма-люшки ї золоченя і стїли пьшово, пїз ви свого способу малюва-ти, а коли роботу укїрєнци, закликати міністра. Сїи прийшов, подивив ся; а коли не було що закїнути, привїв роботу і за-просив Зулиму, шоби подивилася ся. Зулима знов прийшла, по-давила ся, походила по церкві, заглянула в кождїи кутїк і вертаючи назад, сказала міністрови, що то все до пьлого, бо ї та робота її не сподобала ся.

Закурив ся бїдний міністер і заклопєтав ся. Радити, иншої ради нема, аци сїдає ї инше дїяти по веїх усїюлах, що коли пїйшовби ся хто такий, що змалював би церков так, шоби сподоба- ся дошї царя, то дасть йому таку суму грошїй, якої собі їде сам жадав...

Минїм церков, Зулиму і міністра, а верїм ся до Петра, що став у нана на службу яко до зрєць коло вїлограду.

Петро вїслужив у того нана три роки. По трох лїтах винла тив йому нан точно пїлу пачекїтїсть, дав йому свїдєцтво, таї ще парядив на дорогу. Петро їшов село від села, мїсто від ста, зайшов аж до столичного мїста свого теста. Але з причи-ни, що був дуже струджений і не був певний чи що не змінило ся в протягу так довгого часу, то сїйчас не представив ся ца-рьєи як його зять; а довідавшись о цїлій рїчи, їменно що той міністер, котрий викшув його у море, хоче тепер з його жїн-кою женити ся і потребує маляря, котрий до вїподоби його же-нї змалював би церков, прибіг чимскорше до нього і предста-вив ся йому яко маляр.

Минїстер мало звертав уваги, що то за оден чоловік, та не надїяв ся того, шоби то був той сам Петро, котрого перед тро-ма лїтами кшув у море. Їо і чи могла така гадка приїти йому до голови, шоби слабїи чоловік мїг із незміреної глубини шнї-рського моря видобути ся?

— Що ж ви хочете за мальованє церкви? — питає ся він Петра, урадуванїи, що здїбав ся новий маляр.

— Не багато буду жадив від вас, а цікави мене! — відповів Петро. — От дістану за всю роботу сто золотих, з тори.

— Добре! — каже міністер і згодився, давши йому десять золотих як завдаток.

Петро прийшов від міністра, пішов з гринми перед церков і роздав їх бідним.

За кілька днів прийшов Петро знов по гроші. Міністер знов дав десять золотих, котрі Петро знов роздав бідним. І так від часу до часу вибрав Петро всі гроші, лишилися лиш десять часть згодженої суми. Прийшов він і по ті останні гроші.

— Вже остаток береш, малярю, а роботи твоєї не бачу! — каже міністер до него. — А що буде, як не потріфши змалювати?

— То не штуки змалювати, — відповідає Петро — але треба уміти!

Міністер висчислив останних десять золотих. Петро взяв їх і пішов просто до столяра.

ХІ. ДВНАДИЦЯТЬ ТАБЛИЦЬ.

Прийшовши до столяра, просить його Петро, щоби зробив йому 12 таблиць.

— Нехай — каже будуть готові до трох днів.

І справді третього дня були таблиці вже готові. Петро заплатив, взяв таблиці з собою і поносив їх до церкви, а зіставивши їх там, пішов сам до міста, закупив цукрів і поприбывав всі таблиці, почавши від порога на около по сідлах церкви, там де були найвиднійші місця. Онісця став ще раз на порозі, подивився чи добре кожду видно, замкнув відтак церкву на ключ і пішов знов до міста.

Прийшов до скляну, курив отівце чорнилом ранущене і вернув назад до церкви. Увійшовши до середини, розглянув ся ще раз на около, потім приступив до першої таблиці її почав на ній писати:

ТАБЛИЦЯ І.

»Як був я ще малим хлопцем, пославав мене батько до школи, а що я був одинаком у свого батька, то був дуже розумущий і нехотів у школі учити ся. Батько побачивши, що я не маю до науки охоти, по кількох літах народної школи увільнив мене від дальшої науки.

Петро.

Видить Петро, що все виразно написано, приступає до другої таблиці і пише даліше:

ТАБЛИЦЯ II.

»Учувши ся вільним від науки, почав я вже легкодушне життя провадити, хоч батько з сльозами в очах просив мене, щоб я покаяв ся. Побачив батько, що його слова як горох о стіну розбивають ся, вигнав мене від себе і я пішов у світ».

Петро..

Написавши другу таблицю, приступає до третьої і пише:

ТАБЛИЦЯ III.

»Опустивши рідний дім, вибрав ся я в світ за очі і зайшов до одного міста. І зким лучила ся мені яка робота, вступив я до церкви, висповідав ся і перепросив Господа Бога. Зараз по тім здивав мене на ринку один добрий пан купець, до котрого я паняв ся на службу при склені».

Петро.

Написавши третю таблицю, приходить до четвертої і пише

ТАБЛИЦЯ IV.

»У того купця служив я довгий час, а що був йому вірний, то він поставив мене надзирателем свого склену і коли їхав одного разу за море по товари, взяв мене з собою».

Петро.

Написав ту, приходить до п'ятої таблиці і пише:

ТАБЛИЦЯ V.

»По дорозі був я осторожний і власности свого пана стеріг як ока в голові; тож коли на другий раз не ставало в склені товарів, вислав мене купець самого за море. На морі зірвала ся буря і занесла корабель в незнапу сторону, де він і розбив ся, аж чужий корабель принявши мене на свій поклад, завіз у чужий край і я став у одного пана на службу за послугача. Взявши від него по трох літах знавну заслуженну, вертав я до дому».

Петро.

Приходить до шостої її книжки:

ТАБЛИЦЯ VI.

Коли я увів на корабель і мав радку, що до дому ся їде, радо до дому, пам'ятю серед моря зірвала ся павузіно морська буря. Кор. бесь, в котрім я іхав, розбив ся на дві частини на морі, якби дошмих переми морські хвилі і дістали мене спиною до дідука корабелья».

Петро.

Приходить до сьомої її книжки:

ТАБЛИЦЯ VII.

Коли корабель той завів мене в чужу, мене зовсім не знав, ну сторону, де да Божою помічю став я знов у оцію паначу службу. По кількох літах служби постарив я вибрати ся до дому. Мій пан дав мені свідоцтво, винагородив мене добре і відіслав від него».

Петро.

Написавши те, приступає до осьмої таблиці її книжки:

ТАБЛИЦЯ VIII.

«Прийшов я до пристані, щоб заплатити собі корабельну карточку, але що треба було довго ждати, аж корабель відішлють, то пішов я відтак до одного огорода на острові, там де мій пан ходив на прохід. Тут відобрав я одну паншу, котра називалася Зулма, з рук розбішак, взяв її з собою до дому і оженив ся з нею».

Петро.

Написав осьму таблицю, підходить до девятої її книжки:

ТАБЛИЦЯ IX.

«По році поблагословив Господь Бог мою жену хлопчиком, котрому при хрещеню дано імя Онуфрійко. В склепі мого батька забракло товарів, тому вибрав ся я в дорогу за море, а жена моя вишила мені дві хоруговки, котрі я умістив на верху корабля».

Петро.

Написав десяту таблицю, приходить до слідуючої і пише:

ТАБЛИЦЯ X.

»Коли той корабель був далеко відплив від берега, зірвала ся страшна буря на морі і занесла корабель до одного міста, а що в тім місті був моєї жени отець й пізнав ті хоруговки, що то вишывала його донька, прикликав мене до себе і узнав яко свого зятя«.

Петро.

Підходить далше і пише:

ТАБЛИЦЯ XI.

»Коли я тут в сїм місті побув три дні, вислав мене моєї жени отець з одним міністром, з тим самим, що сю церков збудував, по мою жену. Коли ми так оба плїли, показував він мені золоту рибу у воді; колиж я перехилив ся через поруче на покладі, щоб ту рибу побачити, зланав він мене за ноги і перекинув через поруче у море«.

Петро.

Приходить в кінці Петро до останньої дванаїцятаї таблиці і пише:

ТАБЛИЦЯ XII.

»За помочню Бога виратував ся з широкого моря, і приплив до одного пана й став у нього яко дозорець винограду, а діставши по трох літах мій заробіток, пішов я від села до села, від міста до міста, аж зайшов тут. Саме довідав ся я, що тут треба маляра, щоби для царівни змалював церков; тож я зголосив ся їй докінчив роботу. Я називаю ся Петр, син Онисима, муж Зулими, батько Онуфрійка«...

Петро.

Докінчивши останню таблицю писати, замкнув і о церков і пішов до міністра.

— Робота — каже до нього — укінчена! Прешу пійти й оглянути!

Утішив ся дуже міністер, що церков вже готова, прибїг чимскорше до Зулими та попросив її, щоби пішла оглянути церков.

Зулима так само як тими разами бере свого Олуфрїїка за руку і веде до церкви. Петро, яко славний маляр став на порозї церкви і дивить ся з болючим серцем, що його вірна жена їде оглядати його роботу.

Скоро Зулима приближила ся до церкви, повзнула на Петра, але не пізнала в нїм свого мужа, бо сама собі не зірнула, і нічого йому не кажучи пішла до церкви. Розглянула ся наоколо і побачивши по стїнах прибиті таблицї, приходить до першої і читає.

Таблиця I. »Коли я був ще малим хлопцем, послав мене батько до школи, а що я був одинаком у свого батька то був я дуже розпущений і не хотїв у школі вчити ся. Батько, побачивши, що я не маю до науки охоти, по кількох літах народної школи увільнив мене від дальшої науки«.

Петро.

— Сподобала ся менї отся робота! — сказали Зулима дочитавши до підпису Петра. — Се є славний маляр! Аж сей умїв змалювати, аж тепер робота красно виглядає!

Почув міністер, що Зулима теперішнього маляр, роботу похвалила, аж підкочив з великої радости. Зулима перечитавши одну таблицю, приходить до другої і читає; перечитавши другу, приходить до третьої, перечитала третю, перечитала четверту, і так по черзі дочитала ся аж до одинацятї таблицї.

Таблиця XI. »Коли я тут в сїм місті побув три днї, вислав мене моєї жени батько з одним міністром по мою жену. Коли ми так оба пили, показував він менї золоту рибу в водї; колиж я перекинув ся через поруче на покладї, щоб її побачити, зламав він мене за ноги і перекинув через поруче в море«.

Петро.

— То той розбишака перекинув тебе, мужу мій, у воду?! — закликала Зулима, показуючи на міністра.

— А той сам, любя жено Зулимо! — каже Петро. — Та за Божою волею виратував ся я з того моря!

Тодї Зулима упала Петрови в обїми і зі слезами в очах цілувала його. Опісля звернула ся до міністра...

— Розбишако лихий і негідний! — закликала до нього. — За що ти хотїв йому жите вїдобрати? То ти хотїв його убити а потім о мою руку старати ся? Чекай, за твою лиху злобу дістанеш від мого батька заслужену заплату! Тепер ти, мужу, лиши ся тут з тим розбишакою, щоби не утік з сего дому Божо-

го і не занодіяв сам собі смерти без жадної нагороди за своє діло, а я побіжу до мого батька, щобн дав більшу сиду, того злого чоловіка увязнити!

І побігла Зулима з великою радістю, як молода серна до двора царя зі звісткою, що її муж знайшов ся, але зістає в небезпечнім положеню.

— Дай йому сеїчас яку поміч, царю! — каже вона.

На ту вість вибіг цар на двір і крикнув грімко на службу, шоби як найскорше бігли до церкви за Зулимою, а сам поволеньки з царицею пішов вільним кроком за ним.

Скоро прибігла служба до церкви.

— Що є? — питає ся Зулими.

— Не питайте ніч, — відповідає Зулима — лиш скоренько вьжїть того розбниаку міністра.

На розказ царівни служба її волю виконала і закнм прийшов цар з женою, вже міністер лежав скованнї на підлозі церкви.

— Що тут стало ся? — занїтав ся цар, побачивши міністра, лежачого в оковах на землі.

— Перечитай отче, — відповідає Зулима — ті таблиці по стїнах а довідаєш ся о всїм!

Цар зацікавлений читає від першої до останньої, а перечитавши до одинайцятї, що міністер викинув Петра в море, вибухла у його грудях непогамована злість...

— Ведїть — кличе того лотра з сего Божого дому на двір і прикличте зараз менї ката, бо недостойнїй такїй злїй чоловік ходити по Божому світовн.

На розказ царя прийшов кат з острим мечем і перед церквою здіїмннв міністрози голову з плечнїї.

Тодї цар припав до Петра і почав його розпитувати о пригодї з міністром, а коли Петро розказав усе, тодї всі пішли до царських теремів, де бесїдам і радости не було кннця...

Тїшнись цар дочкою, зятем і внучком, тїшилась Зулима мужем, тїшив ся Онуфрїйко родичами; але найбільшу радість мав Петро зі своєї дитини, з свого Онуфрїїка, котрого перед лїтами лишив маленьким при грудях матерн, а тепер видить вже майже школярем, і дякував що день Богу, що допоміг йому вирвати ся з широкого моря і побачити ще своїх рідних.

XII. ЗАКІНЧЕНЕ.

Кілька днів тривала забава в царських теремках. Цар справив великий шир на пам'ятку, що його зять Петро, змієний за умирного, повернув ся живим.

Зулума з радості не спускала Петра з ока і разом з ним ходила, куда лиш він пішов. Малий Онуфрійко возмалу прivityчайв ся до свого батька; з початку він видавав ся йому цілком чужий. Коли забава скінчила ся і гості роз'їхалися, став просити цар Петра, щоби ще раз поїхали обое зі Зулумою і привезли з собою своїх старих родичів.

Послухав Петро царя, велів дати есе особний корабель і разом з женою і маленьким Онуфрійком поїхали в дорогу по старого батька Ошисма і стареньку маму Марину.

По якімсь часі зайшли на подвірє старого Ошисма його діти Зулума і Петро разом з маленьким Онуфрійком. Старий не хотів зразу тому виду вірити, бо не знав чи се справді його син і його невістка з маленьким його внучатком, чи то йому лиш так привиждує ся. Але коли Петро прийшов до старого батька і поділував йому руки і коли Зулума також приступила до матери і красно її привила, доперва тоді обое старі дали своїм очам віру, і миленько прийняли їх яко своїх діточок.

Тоді став старий Ошисм розпитувати Петра, де він був через той час, коли міністер взяв Зулуму з його дому. Петро розповів своему батькови о всіх своїх пригодах і скінчив на тім, що той лихий міністер вже не живе. А коли перестав оповідати, тоді почали всі троє Петро, Зулума і Онуфрійко, в імені царя просити старого Ошисма, щоби разом з ними виїхав ся до царського двора і свої діти в гаразді та в тасці царя до смерти доживав.

Старий Ошисм рад не рад, піддав ся просьбі свого сина. Роздавши свій цілий маєток помешки бідних людей, виїхав ся з женою в далеку дорогу і всі прибули щасливо до нової вітчизни.

Ім на стрічу виїшов цар зі всіми своїми дворянами і привитав їх. Потім запросив їх до своїх царських теремів.

На другий день віддав цар Петрови заряд цього краю, а сам разом зі своїми сватами при дітях старости доживав.

Церков, вибудувану коштом міністра, Петро старанно утримував і ще своїм дітям, внукам і правнукам яко дорожку пам'ятку пределяв.

(КІНЕЦЬ).

„КОБЗАР“ Т. Г. Шевченка

Накладом Руської Книгарні вийшов КОБЗАР, передрук видання Тов. Просвіти у Львові.

»КОБЗАР« Т. Г. Шевченка. — Вага Шевченка і в історії українського і в історії загально людської думки безмірно велика. Він перший поставив українське письменство в рівень з письменством других народів і звернув на него увагу всего культурного світа; а виступивши борцем за права і волю пригнобленого люду, за правду і справедливість він своєю поезією прислужив ся і загально людському поступови. Вплив поезії Шевченка помітити можна і в чужих письменствах, а з свому рідному він силою шкору шкору письменствив.

»Кобзар«. — 560 сторін з 53 гарними образками і портретом Т. Г. Шевченка в двох томах..... \$1.50
в гарній оправі..... \$2.00

Ілюстрована Шевченківська Бібліотека у 24-ох Книжках.

Хто любить поезії нашого великого поета Т. Г. Шевченка, нехай купить собі всі 24 тих гарних книжок за такі гроші а не пожалус. — Ціна..... \$1.50

1. Причина. — З 2-ма малюнками і портретом
2. Катерина. — З 3-ма малюнками і портретом.
3. Тополя. — З 1-м малюнком і портретом.
4. Гайдамаки. — З 15-ма малюнками і портретом.
5. Черниця Марія. — З 1-м малюнком і портретом.
6. Утоплена. — З 1-м малюнком і портретом.
7. Гамалія. — З 1-м малюнком і портретом.
8. Сова. — З 1-м малюнком і портретом.
9. Єртин або Іван Гус. — З 1-м малюнком і портретом.
10. Незельник. — З 2-ма малюнками і портретом.
11. Наймичка. — З 2-ма малюнками і портретом.
12. Відьма. — З 1-м малюнком і портретом.
13. Книжка. — З 1-м малюнком і портретом.
14. Москалева крилиця. — З 1-м малюнком і портретом.
15. Варнак. — З 1-м малюнком і портретом.
16. Татарівна. — З 1-м малюнком і портретом.
17. Марина. — З 1-м малюнком і портретом.
18. Сотник. — З 1-м малюнком і портретом.
19. Петрусь. — З 1-м малюнком і портретом.
20. Тарасова ніч. — Іван Підкова. — Перебендя. — З 2-ма малюнками і портретом.
21. Русалка. — Як би тоб і довело ся. — З 2. мал. і портр.
22. Назар Стодоля. — З 2-ма малюнками і портретом.
23. Збірник дрібних віршів. — З 7. малюнками і портретом.
24. Збірник дрібних віршів, про Україну та козацтво. — З 4-ма малюнками і портретом.

Ціна всіх 24-ох книжок лише..... \$1.50
Портрети Т. Шевченка по..... 25ц., 50ц., і по \$1.00
Візд Богдана Хмельницького до Київа..... \$1.00

RUSKA KNYHARNIA

848-850 Main St.

Winnipeg, Man.

Образи народні.

Нераз вже були на Україні образи українські і картини, але не було ще таких, які власне тепер можна забути

В РУСЬКІЙ КНИГАРНІ.

Гляньмо наперед на образи!

Се два прекрасні, великі образи: **ПЕРШИЙ** — се славний малюнок українського артиста-маляра п. Івасюка:

ВІЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО КИЄВА;

а **ДРУГИЙ** — се славний малюнок українського артиста-маляра п. Красіцького:

За тими обома образами великий попит був не лише в старім краю, але і в Канаді. І в Америці, однак тепер з причини війни тяжко їх спроводити зі старого краю. Та удало ся українському Бюрови в першій американській фірмі в Нью Йорку виконати прекрасні репродукції тих образів у тій величності як були в старім краю на найліпшій, триєкій, картоновій папері. Репродукції виконано так званним «світло-друком», що виглядають наче оригінали.

ВЕЛИЧ. А ОБРАЗІВ ТАКА: високі на 28 цалів, а довгі на 22 цалі.

ЦІНА (ТАКЕ З ПЕРЕСИЛКОЮ) ЗА ОДИН ОБРАЗ \$1.50;

ЗА ДВА ОБРАЗИ \$2.50.

Сі образи можуть бути прикрасою галей і приватних кімнат. Надають ся навіть до прикрас галей підчас концертів і свят Шевченківських.

Тарас Шевченко	50ц.
Іван Франко	50ц.
Богдан Хмельницький	50ц.
Іван Котляревський	50ц.
Михайло Павлик	50ц.
Михайло Павлик	50ц.
Найбільші Сцени України	25ц.
Мирослав Січинський	25ц.

Ruska Knyharnia

848-850 Main St.

Winnipeg, Man.

Що кождий Українець повинен читати

СИЛА І КРАСА, повість В. Величченка. II. часть: Як баба Гербулиха зробила страйк. — Ціна 25ц

РАЙ І ПОСТУП. — Одна з найкрасивих і ваажливіших наукових розвідок. Написав Проф. М. Драгоманів. — Ціна... 40ц

ВАРВАРА УБРИК. — Історична подія з другої половини 19-го століття, котра мала місце в Кракові в мурах кляштору, законниць Кармеліток. Варвара Убрик була замурована в земнім злоху через кільканадцять літ аж революція. Остаточно поліція мала на слід і виловила тих жеватиїв. Ця історія потрясаюча до глибини душі а перечитавши її кождий довідає ся які то злочини дють ся во кляшторах. — Ціна 40ц

СТРАШНІ ТАЙНИ МОНАСТИРСЬКИХ МУРІВ подані Марією Менк. монахинєю якій удало ся втечи з монастиря. Се найцікавіша книжка на українській мові. (Перевід з англійського) Ціна сеї книжки 50ц

МАРУСЯ. (Повість). Написав Гр. Квітка Основяненко.... 25ц

Душа тут обновляеть ся — писав Кудлін — вбачаючи пишну красу дівочу і чисте дівоче серце. Се не Маруся в нас перед очима: се наша молодість, се ті дні святі, приспомятні, як і в нас було красно, чисто і свято в серці. Побачили ми себе в тій дівчині, чистій красюю і непорочній серцем, мов глянули в воду на свою молоду вроду, — і як же то нам жити на світі хотілось... Зневірившись всьому щастю, тут ми йому дали знов віру — і здало ся нам, що справді рай на землі бувас.

В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЕ КОПАЛА. — Незвичайно гарне оповіданє. Написала Ольга Коблянська. — Ціна 75ц

ХАТА ДЯДЬКА ТОМИ. — Повість з життя муранів в державнах північної Америки. Часть I. і II. 50ц

ДВІ ДОЛІ. Гарна повість Д. Мордовця. 222 стор 50ц

ПІМСТА ЗА КРИВДУ. — Гарна драма у 5-ох діях зі співами і танцями з повісти Миколая Джеря. — Ціна..... 30ц

RUSKA KNYHARNIA

848-854 Main St.

Winnipeg, Man.

Кожному потрібно книжки.

Порадник гігієнічно лікарський.

ПРОВІДНИК ГІГІЄНІЧНО-ЛІКАРСЬКИЙ.

Недуги пошестні. — Зладив др. Евген Озаркевич, директор
»Народної Лічниці« у Львові.

Попри цій порадник почало Тов. »Просвіта« видавати в сім році лікарський порадник. Яко перше число сего видавництва вийшла праця д-ра Евгена Озаркевича про »Недуги пошестні«. Обговорено декладо в сій книжці сі недуги, які узнапі за пошестні і проти котрих поширеню власти висунають. Подрібно обговорені тут: кір, дифтерія, шкарлатина мумс, дизентерия, коклюш, дур черевний і пятнистий, вісна змачайна і вітрова, пошестне заналева мозково-стрижевних оноп, дезера азійська і домашня, чума. В другій части книжки подано способи поборування пошестних недуг враз з відноспнам таксичними постаповамп. Книжка ілюстрована. Повинна найти ся в кождім громадськім уряді, в кождій шкільній бібліотеці, в руках кождого інтелігента, що живе серед народа і у зресьмічених селян. Ціна брошури 50ц

В оправі в полотно коштує всего..... 75ц

ПОРАДНИК ЛІКАРСЬКИЙ В НАЙВАЖНІШИХ НЕДУГАХ.
Зладив др. Евген Озаркевич.

Дешева ся брошура є немов дальшим тягом новешої книжки, бо обговорює коротко а ясно лишні недуги: біль головн, зімліне, жовтілшншя, зубокване дітній, кашель, колька в боці, кровоток і т. п. недуги, що часто лучають ся в кождій хаті. З огляду, що ціна брошури дуже мала, а подано в ній вказівки, як можна собі поради в епх недугах, поручаємо її кождому. — Ціна лише 10ц

RUSKA KNYHARNIA

848-850 Main St.,

Winnipeg, Canada.

Найновіший і найпрактичніший
РУСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ЛИСТІВНИК

або підручник до писання листів в обох язиках: руським і англ ; в справах промислових, торговельних і т. п.

З залученем взірців різних урядових, письм, приписів поштових, правил етикет (товариських приписів) щоденного життя, контрактів, оголошень, векслів (нотів), правних приписів щодо видання векслів, приповідок і діалектів (наріччя руських) англійських і т. п.

Отсей підручник є призначений особливо до ужитку Українців в Канаді і Злуч. Державах північної Америки, застосований до потреб і умови їх життя. Того рода листівник є конечно потрібний для Українців в ко респонденції (писаню листів з Англіїцями і на відворот). Уложив М. Б. Ясенівський, 288 сторін. Ціна.... 75ц

В твердій оправі. \$1.00

Хочете одружити ся

Купіть собі гарний

Порадник ^{2-й} залюблених

або як писати листи любовні і поученє як поводитись в часі кохання, з додатком любовних віршів, промов та желань на слюб. Ціна 35 ц.

Любовні картки з красними українськими любовними віршами, 12 штук 50 ц., 25 штук за \$1.00.

Промови і деклямації на хрестинах, заручинах і весілю. Ціна приміринка 10ц

25 красивих гумористичних Посткарт лише 25 ц.

12 чудесно вишуканих Посткарт з дівчатами 50 ц.

Замовлення посилайте до: —

RUSKA KNYHARNIA

850 Main St.

Winnipeg,

Manitoba.

СЬПІВАННИКИ

НАКЛАДОМ РУСЬКОЇ КНИГАРНІ
і інших видавництв.

Наша Дума

Українсько-Руські народні пісні. Зібрав і для хору уложив
Філярет Колесса.

Наша Дума містить майже виключно українсько-руські народні пісні т. е. такі, що їх складає і співає сам народ. Се вразом перша збірка народних пісень в чотириголоснім хорівім укладі. Ціллю сього видання — як зазначає композитор — є подати укр. співучим кружкам свіжкі а до того питомиї форми, щоб паті співаки через свою рідну пісню підносили народного духа і помогли зрозуміти та оцінити широким масам нашого укр. громадянства велику вагу і красу народних пісень.

Наша Дума ділить ся на дві головні часті: I. мішані хори, II. мужеські хори. Кожда часть обнимає 25 пісень на чотири голоси. Поодинокі пісні сеї збірки, споріднені з собою тональними лучать ся в малі групи так, що можна їх співати разом мов малі вязанки пісень. Групи сеї зазначив композитор у змісті скобками.

Всім укр. драматичним а взагалі всім укр. співучим кружкам поручаємо сеї збірник горячо. — Ціна..... \$1.50.

Найкрасші народні дівочі пісні.....	25 ц
Збірник народних пісень і дум.....	30 ц
Пісні про Канаду і Австрію.....	40 ц
Коломийни, Думи, Чумни.....	15 ц
Збірник найкрасших українських пісень....	25 ц
Новий збірник народних пісень, дум, думок, коломийок і пісень весільних.....	25 ц
Січовий Співаник. — Ціна.....	25ц
Український співаник, 176 сторін.....	40 ц
Робітничі пісні, (всі старокрасів).....	25 ц
Пісні Реврутські до маршу на погу і поемі Карголанна.....	20 ц

КВАРТЕТИ

Українських Народних Пісень на мішаний хор. — Зібрав і обложив О. В. Стех. ч. св. В В се с однією українське виданс. . 50ц

RUSKA KNYHARNIA

348—854 Main St.

Winnipeg

ВЕЛИКА БІБЛІЯ

1073 сторін друку, мовою чисто Українською; містить: св. Письмо Старого і Нового Завіта, всі книги Мойсея, всіх Пророків, Євангелія і всі послання Апостолів, дальше родинку літопись. — В гарній скіряній оправі. — Ціна..... \$3.00
Оправлена в полотно..... \$1.50

СВЯТЕ ПИСЬМО НОВОГО ЗАВІТУ

Всі Євангелія і всі Послання Апостолів, 500 сторін..... 35ц

СВЯТЕ ПИСЬМО НОВОГО ЗАВІТА

По українськи і по англійськи, то є, що можна читати по українськи і по англійськи. — 187 сторін. — Ціна..... 85ц

Хто ще не читав хай собі прочитає книжочку котра переведена в 104 мовах. — Тепер кожний Українець може єї читати, а се:

Путь Паломника (Богомольця)

ІЗ СЕГО СЬВІТА В БУДУЧНИЙ СЬВІТ.

Вона обнимає 248 сторін великої вісімки, має 37 дуже цікавих образків і надрукована на м'якшій і гладкій папері, оправлена в дуже гарній полотної красковій окладинці, на котрих золотими буквами виписана назва книжки і образок. Се є дуже цікаве і духовно користне читанє 104 народи її мають, тепер має її український народ. Она написана в англ. мові вже 300 літ тому назад і доєн свіжа, нова і користна для кожного, хто лише її читає. — Ціна сеї книжки є..... 75ц

Житє Ісуса Христа.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЧИТАЛИ СЮ КНИЖКУ?

Если ні, то старайте ся єї купити, псци є на продаж, щобсьте опісля не жалували. Такої книжки не дістакете ані в старім краю. Має вона 300 сторін друку і 73 образків друкованих на грубій папері. Книжка та написана чистою народною мовою, що кожний дуже легко єї зрозуміє. — Ціна..... \$1.25

Новий завіт Н. І. Х.

Написаний в двох мовах: старо-руській і українській. На українську мову переклав Новий Завіт один з наших найбільших письменників П. Куліш, при співучасті вченого Пулюк. Крім чудової української мови визначає єя се виданє Нового Завіта замітками і потрібними поясненнями. Книжка друкована на добрій папері і великими читкими черенками; має 992 сторін великої вісімки. Є се найліпше виданє сего твору О. А. Барвінського. — Ціна тепер лиш..... \$3.00

Бібліотека

„Канадійского Фармера“.

Канадійський Фармер найстарша газета в Канаді котру читає понад 15 000 людей видає ряд гарних книжок для ширшої просвіти і культури серед наших поселенців і видає що місяця 2 або 3 книжки. Дотепер вийшли:

Ч. 1.	Мета і Ціль Життя.....	10ц
Ч. 2.	Великі Події в Бельгії. — Богдан Хмельницький.....	15ц
Ч. 3.	Що Канадійський Фармер Повинен Знати. — Прагматичний підручник для Канадійського фармера.....	25ц
Ч. 4.	Семейні Проблеми Українського Народу. — Побіда Хмельницького над Збаражем.....	10ц
Ч. 5.	У зарані Слави. — Оповідання з життя українських діячів. — Ціна.....	15ц
Ч. 6.	Борба Світів. — Фантастична повість.....	40ц
Ч. 7.	Маруся. — Присвячує ся Анні Григорійній Квітці.....	25ц
Ч. 8.	В Неділю Раюо Зіле Копала. — О. Кобилянська.....	75ц
Ч. 9.	Як жив Український народ.....	15ц
Ч. 10.	Природна метода лічення.....	15ц
Ч. 11.	Наука про народне господарство.....	60ц
Ч. 12.	Герой капіталу.....	30ц
Ч. 13.	Дві могилі.....	10ц

Канадійські Оповідання. — Збірка гарних оповідань з канадійського життя. — А. Новак..... 15ц
КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН ЧИТАТИ

„Канадійский Фармер“

Є се найстарша, і найбільша, національна, популярно-просвітна й політична часопись для всіх верств Українського Народу, а виходить у Вінніпегу кожного тижня в п'ятницю.

ХТО ЩЕ НЕ ЧИТАВ

„Канадійского Фармера“

НЕХАЙ ЗАПРЕНУМЕРУЄ ЙОГО СОБІ ВИСИЛАЮЧИ
ЛИШ \$2.00, НА АДРЕСУ:

CANADIAN FARMER

P. O. Box 3656 St. B. Winnipeg

А буде отримувати часопись через цілий він.

